

RAHNUMA

Telephone: Ashland 1461

A BI WEEKLY PAPER

Annual Subscription \$3.00

Published by H. K. Krikorian, 180 Lexington Ave., New York, N. Y.

Entered as second-class matter August 15, 1924, at the Post Office at New York, N. Y. Under the Act of March 3, 1879.

Vol. XI, No. 20, September 28, 1929

Ճիւտ 11, Նո. 20, Սեպտեմբեր 28, 1929

ՊԷՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԱՆ

ՆԻՉԻՆ ԳԻԹԱՊ Ը ՄՈՒԳԱՏՏԵՍԻՆ ԻԼՀԱՄ Ը
ԻԼԱՀԻ ՕԼՏԸՂԸՆԱ ԻՆԱՆԸՐԸՄ

Քիթապ Ը Մուգատտէսին իլհամ Ը իլհահի
օլտըղընա ինանըրըմ, լաքին պու իմանըմ, քի-
լիսէնին էօյլէ թալիմ վէ թէնպիւհ էթմիշ օլմա-
սը, եախօտ պէնտէն էվվէլ վալիտէյն վէ մուալ-
լիմէրիմին պանա էօյլէ էօյրէթմիշ օլտըղըրը
իւղէրինտէ միւլէսէս տէյիլ տիր, վէ եախօտ
պիղզաթ օլ քիթապըն մուհարրիլէրինին իտ-
տիալարը իւղէրինէ պէօյլէ իման էթմէյօրըմ:
Տիւնեառա պաշգա քիթապլար տահա վար քի
անլէրին մուհարրիլէրի տէ քէնտի եազտըղլա-
րընըն Ալլահ թարաֆընտան միւլհէմ օլտըղընը
իտտիա էտիյօրլար: Քիլիսէնին պիր զըսմը պա-
զը քիթապլարը միւլհէմ տէյու զապուլ էտիյօր
իքէն օլ պիր զըսմը անլէրի անլիանն եանի միւլ
հէմ օլմայան քիթապլար արապընա գօյմուշ
տըրլար: Վէ պիղիմ իմանըմըը սալթ պիղտէն
էվվէլ կէլմիշ օլան էյի քիմսէլէրին թալիմ վէ
իմանը իւղէրինէ թէէսիս էթմէք իման իչիւն
սաղլամ պիր թէմէլ օլմատըղընը հայաթըն հէր
պիր տաիրէսինտէ խուսուսա տինի տաիրէտէ
հէր ֆէրտ վէ հէր նէսլ տաիրմա պա թէհրիպէ էօյ
րէնմէքտէ տիր: Իւնսի վէ ֆէննի տաիրէտէ հէր
կիւն պու տէրսի էօյրէնտիյիմիզ շէօյլէ տուր-
սուն տինի տաիրէտէ տէ պունա տաիրմա միւսալ-
լար կէօրիլյօր ըզ: Հայ Բողոքականլարըն, Լուս-
սաւորչական քիլիսէյէ նազարէն թուրքուղը
մէվգի, Լուսաւորչական Քիլիսէնին, Սբ. Գրի-
գոր Լուսաւորիչտէն էվվէլքի էրմէնի տինինէ
նազարէն մէվգիի, պու կիւնքի կէնճլէրին քէն-

տիլէրին ախ օլտուղու քիլիսէլէրին թալիմա-
թընա նազարէն թուրքուղլարը մէվգի, հէփ
պուլար կէօսթէրի քի, հէր նէսլ, հաթթա
հէր ֆէրտ քէնտի իմանը իչիւն քէնտիսի մէսուլ
տըր: Քէնտինճէ մուգնի տէլիլէր իւղէրինէ
քէնտի իմանընը թէէսիս էթմէլի տիր:

Պէն Քիթապ Ը Մուգատտէս իլհամ Ը իլա-
հի տիր տէյու ինանըյօր իսէմ, անը կէօքտէ
եաղըմըզ վէ եէրսէ պազը ատէմէրէ վէրիմիշ
օլան պիր թահրիթաթ տէյու թանըմայօրըմ:
Պու Շէհուտիլէրին Թէվրաթ վէ Միւսլիմանլա-
րըն Գուրան հազգընտա օլան թէսավուրը տըր:
Քրիսթիանլըղըն իլհամ թէսավուրը պուլտան
ֆարգը տըր: Քէզալիք, պէն Քիթապ Ը Մու-
գատտէս մուհարրիլէրինին Բուհ ուլ Գուտսըն
էլիստէ պիրէր գալէմ մազամընտա քէնտիլէրին
թէմիլէն անլամայըպ անճազ մաքիսավի պիր
սուրէթտէ գայտ էթտիքլէրի պիր թահրիթաթ
տէյու տա ինանմայօրըմ: Պիննէֆս օլ մուհար-
րիլէրին պէօյլէ տիւշիւնմէտիյի քէնտի թահ-
րիթաթլարընտան աշիքեար տըր: Մէսէլա,
Ղուկաս ինճիլիսին իլք տէօրթ այէթլէրինի վէ
Ամալ Ը Բուսուլ քիթապընըն իլք իւշ այէթլէ-
րինի օղու: Պէն Քիթապ Ը Մուգատտէս իլհամ
Ը իլհահի տիր տէյէրէք, օ՝ հարֆ պէ հարֆ միւլ
հէմ վէ եանըրմապ պիր թահրիթաթ տըր տէյու
տա ինանմամ: Շիմտի էլիմիգտէ պուլուլնան
Քիթապ Ը Մուգատտէս տաիրմալէն ինան-
լար էլի իլէ թէրճէմէ էտիլմիշ տիր: «Ասլ նա-
մէլէր» տէտիլիմիզ իսէ ասլ մուգատտէս մու-
հարրիլէրին էլէրի իլէ եաղըմըզ օլան ճեռա-
ղիլլէր տէյիլ տիրլէր, անլէր չօգտան գայ օլ-
մուշ տըր: Ահա Ը Աթիգին պիր զըսմը Քրիս-

տոտոտան 1500 սէնէ էվվէլ Լազըլմըշ, Ահա Ե Զէ-տիտին պիր գըսմը տա Գրիստոտոտան պէլքի 70 սէնէ սօնրա Լազըլմըշ օլուպ, օլ ասլ ձեռագիրը-լէր պու 1600 սէնէ զարֆընտա վէ անտէն 300 սէնէ սօնրալատէք, Էանի Հէման Հէման 2000 սէնէ զարֆընտա վուգու պուլան մուհարէպէ-լէր, զէլգէլէլէր, Էանիլընլար վէ ինգիլապլար էանասընտա սաիր ճիւմլէ ինսանի թահրիրաթ-լարլա պէրապէր թէլէֆ օլուպ կիթմիշ տիր: Շիմտի էլիմիլգտէ պուլունան էն էսքի մէթնէր Էանի Գրիթապ Ե Մուգատտէն նուսիէլէրի Գը-րիստոտոտան 3-4 էիւզ սէնէ սօնրա Լազըլմըշ օ-լան էսէրլէր տիր: Պու նուսիէլէր տախի պազը նօգթալարտա պիրի պիրլէրինտէն Փարգը տըր լար:

Իմտի չու ահվալ արասընտա պու քիթապ-լարր Հարֆ պէ Հարֆ Էանըլմազ միւլհէմ թահ-րիրաթլար տէյու սայըպ, պու իմանըմըզ թէպ լիլէյէ չալըմազ պօշ պիր թէլէպպիւս տիր:

Փաղաթ պու թարիխի Հազիգաթլար էօ-նիւնտէ չու նօգթալար մուսայէն տիր:

1. Գրիթապ Ե Մուգատտէսին մէվճուտ օլան էն էսքի նուսիէլէրի, ումում քիթապէթին էն էսքի նուսիէլէրինտէն էսքի տիր: Մէսէլա, էֆ-լաթունըն, Կիկերունըն, վէ սաիր Եունան վէ Բօ-մա մուհարրիլէրինտէն էսքի տիր:

2. Էլիմիլգտէ պուլունան Գրիթապ Ե Մու-գատտէս նուսիէլէրինտէն ասլ իլք ձեռագիրլէրէ էսասէն միւթապըզ օլտըլը թարիխձէ մուսատ-տազ տըր:

3. Էլիմիլգտէ պուլունան էն էսքի մէթնէր-տէ վէ անլէրին թէրճիմէլէրինտէ ասլ մուհար-րիլէրին էֆքեար վէ թէսապվուրաթընա վա-գըֆ օլապլիլիօր ըզ: Պունըն իչիւն իսէ պու թահրիրաթլարըն Հարֆ պէ Հարֆ Էէք տիկէրի-նէ վէ զայ օլան ձեռագիրլէրէ մուվաֆըզ պու-լունալարը շարթ տէյիլ տիր:

Պու իլղահաթլար ֆիքրիմտէ օլարազ պէն իլհամ Ե իլահի տէմէքլէ չունը անլայօրըմ քի, պու քիթապտա միւնտէրիճ օլան թահրիրաթ-լարըն մուհարրիլէրի Ալլահըն րուհունըն թէէ-սիրի թահթընտա վէ քէնտիլէրին իգթիտաըն տաիրէսինտէ իլահի Հազիգաթլարը կէօրիւպ մուսսըլարընա թէպլիզ վէ անլէրի թահրիր էյլէտիլէր, վէ պէօյլէճէ պունլարըն Հէր պի-րինտէ վէ Էէքիւնիւնտէ Ալլահըն օլ վազթլարըն առէմլէրինէ վէ պիւթիւն պէլէրիլէթէ քէնտի-սի Հազգընտա վէ առէմլէրին քէնտի իլէ օլան

Հազիգի ալազալալը Հազգընտա քէլֆ ու պէ-յան էթմէք իսթէտիլի Հազիգաթլար թէլգին վէ թէպլիզ էտիլմիշ տիր:

Գրիթապ Ե Մուգատտէսին պու նէվ միւլհէմ-մէլ պիր իլհամ օլտըլընա ինանըրըմ, վէ պու իմանըմըն պէլլի էսասլարը չունլար տըր:

1. Պու քիթապըն Հէր պիր գըթասընտա վէ Էէքիւնիւնտէ, Ալլահ Հազգընտա վէ առէմին Ալլահա օլան ալազասընա տաիր թէլգին էտի-լէն Հազիգաթլար, անը թահրիր էտէնլէրին մահտուտիլէթի Հիսապա ալընարազ, պէլէրի-լէթին թարիլիսինտէ քէլֆ օլունան էն պէօյլէք վէ էն մուհիմ իլհամ Ե իլահի տէնիլմէլէ էն զիյատէ լայըզ օլան Հազիգաթլար տըր: Օլ Հա-զիգաթլար անձազ տօղրուտան Ալլահըն քէլֆ էտէճէյի վէ Ալլահ իլէ տօղրուտան ալազատա պուլունանլարըն կէօրիւպ կէօսթէլէճէյի Հա-զիգաթլար տըր: Գրիթապ Ե Մուգատտէս իլհա-մաթընը գանաաթպախշ պուլամայանլար անտէ պուլունան ինսանի ունսուրը իլահի ունսուր-տան թէֆրիզ էթմէլէլէր տիր:

2. Պու քիթապըն իլհամաթը պէնիմ շախ-սի Հայաթըմտա, պէնի Ալլահա տահա Էազրն կէօթիլըմիւշ վէ Ալլահ պանա տահա Էազրն կէթիլմիշ օլտըլը իչիւն անըն իլհամ Ե իլահի օլտըլընան ինանըրըմ:

3. Գրիթապ Ե Մուգատտէս իլհամաթը պէ-լէրիլէթին թարիլիսինտէ ալազի վէ տինի Հա-յաթը թէրվիճ վէ թէրֆի էտէն էն միւլէսսիր պիր գուվվէթ օլտըլը իչիւն անըն իլհամ Ե իլա-հի օլտըլընա ինանըրըմ: Հէր Հանկի ասրտա վէ Հէր Հանկի գալմ պու քիթապըն միւթալա-սընա էհէմմիլէթ վէրմիշ իսէ, օլ գալմ մանէ-վի վէ ալազի Հայաթընտա մուսամար օլմուշ տըր:

Գրիթապ Ե Մուգատտէս պու կիւն տախի քէն տինին օլ իլհամաթըլա Հէր պիր ֆէրտի վէ Հէր պիր գալմը ալազի վէ մանէվի Հայաթտա թէրֆի էտէճէք օլան էն միւլէսսիր պիր գուվ-վէթ տիր:

3. Գ. Գ.

ԱԻԵՏԱՐԱՆԶԱԿԱՆԸՆ ԳԱՐՏՈՒՂԱՐԸ

Կէլէն սէնէ վեր. Մ. Կ. Փափագեան Աւե-տարանհականըն Գարտուղարը վէ Հայ Աւետ. Միութիւնըն Աւետարանիչի մաղամընտա պիւ-թիւն վազթընը Ամէրիգանըն Հայ Աւետարանա-կան քիլիսէլէրինի վէ ճէմաաթլարընը գիյարէթ

էտէրէք վազլար վէրմէք վէ տուա մէճլիսլէրի ազտ էթմէք, վէ այնի վազթտա Աւետ. Ընկերակցութիւն իջիւն փարա թօփլամազլա կէչիւրտի: Աւետարանչական Ընկերակցութիւն պու փարայր Սիւրիատա, Հայաստանտա, Եոնան-իսթանտա վէ սաիր եչրլէրտէ պուլունան Աւետարանական քիլիսէլէր վէ անլէրին մէքթէպլէրի իջիւն դուլլանըր: Կէչէն սէնէ Վեր. Փափազեան պու մազսէտ իջիւն 12,000 տօլարտան զիյատէ պիր մէպլաղ թօփլայրպ՝ անը Աւետարանչական Ընկերակցութիւնըն սանտըզքեարընա թէսլիմ էթմիշ տիր: Պու միւտտէթ զարֆըն տա միւմարլէյհին քիլիսէլէրտէ իճրա էյլէտիյի բուհանի խըտմէթլէր տախի թագտիրէ շայան օլմուշ տըր:

Պու սէնէ Աւետարանչականըն խնամակալար մէճլիսլիտէ Ընկերակցութիւնըն Գարտուղարընը սէչմէք իւզրէ տիւշիւնիւլիւր իքէն, հէյէթ ի մէգքիւրէ Վեր. Փափազեանըն խըտմէթինի թագտիր էթմէքլէ պէրապէր, անըն մաաշը վէ եօլ մէսարիֆի մէսէլէսինտէ շիրքէթին իքթիսատի հալինի կէօզտէն կէչիւրմէյէ մէճպուր օլտու: Կէչէն սէնէ Վեր. Փափազեան փէք Ֆէտաքեարանէ պուլունուպ՝ ճիւղի պիր մաաշ իլէ իլէմիշ, վէ օլ միւտտէթտէ հէմ Աւետարանչականա լազըմ օլան մէպլաղը հէմ տէ քէնտինին մաաշ վէ մէսարիֆինի թօփլայա պիլմիշ իտի: Պու սէնէնին պիւտտէսինի հիսապ էտէր իւքէն խնամակալութիւն պիթթապի Վեր. Փափազեանը տալէթ էթմէքտէ անըն թամմ մաաշընր թէտիյէ էտէպիլմէք իջիւն տախի տիւշիւնմէյէ մէճպուր իտի: Պու մէսէլէյի միւզաքէրէ էտէր իքէն ազալարտան պիրիսինին պիր թէքլիֆի հէյէթ ի մէգքիւրէնին նազար Ը տիգգաթընը ճէլպ էյլէտի: Մր. Ճօն Մուշեղեան թէքլիֆ էյլէտի քի, հէկէր 1929-30 սէնէսինտէ խնամա կալութիւն Վեր. Ա. Ա. Պետիկեանը 6 այ իջիւն Գարտուղարընը տալէթ էտէրսէ, Պատ. Պետիկեանըն պու 6 այ միւտտէթտէ պիւթիւն վազթընը պու իլէ վէրմէսի շարթըյլա քէնտիսի տէ միւմարլէյհին ալթը ալլըգ մաաշընը քէնտի թարաֆընտան թէտիյէ էթմէյէ հազըր տըր: Պու թէքլիֆ հէյէթ ի մէգքիւրէնին էքսէրիյէթի թարաֆընտան թասվիպ էտիլմիշ տիր: Վեր. Պետիկեան պիր ճէնազէ միւնասէպէթիլէ մէճլիտէ հազըր պուլունամատըղը սէպէպտէն պու պապտա միւմարլէյհին դարարը մալիւմ օլմամըլ տըր:

Պրն. Մուշեղեանըն պու Ֆէտաքեարընը

Ֆիլվազը շայան Ը թագտիր տիր: Իւմիտ էտէրիգ քի Վեր. Պետիկեան պու թէքլիֆի դապուշ էտէր վէ անըն պու ալթը ալլըգ խըտմէթի Աւետարանչական իջիւն փէք սէմէրէտար օլուր:

Աւետարանչականըն մուհաճէրէթտէ պուլունան Ինճիլի քիլիսէլէրէ վէ մէքթէպլէրինէ օլան խըտմէթի օ դատար մուհիմմ տիր քի, Ֆիլվազը հէր նէվ Ֆէտաքեարընը տէյէր:

Յ. Գ. Գ.

ՐՈՒՀԱՆՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

«ՅՈՒԳՍԱՐԱՅԱ ԻՆՃԻԼ ՎԱՋ ՕԼՈՒՆՈՒՐ

«Սգրիպընը Մէկէլին» տէ Մր. Սթիւըրթ նամ պիր վաղը աթիտէքի մէսէլէյէ նազար Ը տիգգաթ տալէթ էյլէմիշ տիր:

Էֆէնտիլիգ՝ Յովհաննէս Մկրտիչին շայրտլէրինէ քէնտինին Մէսիհ օլտըղընա տաիր կէօսթէրտիյի ալամէթլէրտէն պիրի տէ շու իտի, եանի «Վէ Ֆուզարայա Ինճիլ վազ օլունույօր:» Գրիտոսըն էյամընտա Ինճիլ Ֆուզարայա վազ օլունույօր իտի: Պու կիւնքի վաղըլարըն միւշքիլաթը շուրտա տըր քի անլէր Ֆուզարայա վազ օլունան Ինճիլի գէնկիլէրէ վազ էտիյօրլար, եանի պիր սընֆա աիտ օլան պիր փէյլամը պաշգա պիր սընֆա թէպլիղ էտիյօրլար վէ պու սէպէպտէն վաղըլարըն խըտմէթի թէսիւրսիպ օլույօր, վաղըլար քէնտիլէրի տէ փէք ուլկունսուպ պիր վազիյէթլէ տիւշիւյօրլար:

Պու կիւն Ամէրիգա վաղըլարընըն ճէմաաթլարը հէպի գէնկիլին վէ կիւնտէն կիւնէ գէնկիլնէչէն էհալի տիրլէր, հալ շու քի պիր վաղըն փէյլամընըն քէնտի սամիոլընա թէսիւր էտէպիլմէսի իջիւն անլէրին հիսսիյաթընը զապթ ու իտարէ էտէպիլմէլի տիր: Վաղըլար՝ շիմտիքի եափտըլարը կիպի Ինճիլ իլէ ճէմաաթըն հիսսիյաթընը ուղլաշարըմաղա շալըճալը տէյիլլէր, իլլա Ինճիլին մաթլուպընը անլէրէ տօղրուտան թագտիւմ էթմէլի տիրլէր:

Պու գէնկիլին վէ մուամմար էհալի իսէ իւշ խուսուստա Ինճիլ իլէ ուղլաշամայօրլար, եանի փարա, դարը վէ միլլէթ:

Ինճիլ փարայը պիր շէր տէյու թանըր վէ ատէմին քէնտի դարուրի իհթիյաճընըն մաթլուպընտան զիյատէ սէրվէթ թահսիլինի կիւնահ սայար: Պու կիւնքի Ամէրիգանըն իշ ատէմլէրի պէօյլէ սայմազ: Սէրվէթի քէյֆ վէ սաա-

տէթլէրի իշխան էլզէմ կէօրիւրէր: Վաւրդ պու
լիքիյի ուղլաշտըրմայա չալըշըյօր:

Սեռայիմ ալապայա կէլինճէ Ինճիլ պէքեար
օլան էրքէք վէ գատընլարտան գաթի իֆֆէթ
թալէպ էտէր, վէ էվլիլէրին քեամիլ սատագա-
թընը էմր էտէր: Լաքին պու կիւնքի մէտէնի-
յէթ սեռայիմ հիսսին տիգկինինի պաշընա պը-
րազմըշ տըր: Վաւրդ պու իքիյի նասըլ ուղլաշտը
րաճազ տըր:

Միլլէյէթ հիսսինէ Գրիստիանլըզ խուսու-
սի էհէմմիյէթ վէրմէտի, պու կիւն իսէ մէտէնի
գալմար պու հիսսի հէր պիր ֆուրսաթլա թէշ-
վիզ էթմէքտէ տիրլէր, պուշըն նէթիճէսի իսէ
միլլէթլէր արասընտա ատալէթ վէ հարպ տըր:

Իմտի պիր վաւրդ պու ֆարզլը հիսսիյաթը,
պու ֆարզլը վաղիյէթլէրի նասըլ իթթիֆագա
կէթիլէճէք տիր:

Ինճիլին էսասի վէ ասլի մէպտէսինի կէվ-
չէթմէքէ քէնտի փէյլամընըն գուվլէթինի
զայ էտէր, ասընըն րէվիլէնէ գարըշ վաղիյէթ
ալմազա ճէմաաթընըն իւզէրինտէ քէնտի թէէ-
սիրինի զայիպ էտէր:

Փիլֆագը վաւրդլար իշխան վէ ճէմաաթլար
իշխան պու փէք նազիք վէ զայէթ մուհիմմ պիր
մէսէլէ տիր:

ՄՈՒ ՀԱՃԻՐ ԳԱՐՏԱՇԼԱՐԸՄԸՁԸՆ ՄԷՍԷԼԷԼԻՐԻ

Պու սէնէ Սիւրիանըն Հայ Աւետարանական
Միութիւնը Բէսապտա իճթիմա էյլէմիշ տիր,
վէ պագընըզ օրատա նէ կիպի մէսէլէլէր իւզէ-
րինէ տիւշիւնմիլշ տիրլէր:

1. Քէօյլէրտէֆի ճէմաաթլարըն մէսէլէլէ-
րի.— Անլէր սայըճա քիւշիւք տիրլէր: Պիր թա-
գըմ մուխալիֆ թէէսիրլէր արասընտա եաշա-
յօրլար: Գուվլէթլի միւրշիտլէրէ, էյի մէք-
թէպլէրէ վէ խարիճտէն իանէյէ միւհթաճ տըր-
լար: Անլէրին տիկէր ճէմաաթլարըն մէքթէպլէ
րինէ ալազալարը նէ օլաճազ տըր: Պէօյլէ եէր-
լէրտէ Աւետարանական քիլիսէլէրի սագլամա-
զա լուզում վա՞ր մը տըր:

2. Իգթիսատի մէսէլէլէր.— Քիլիսէլէր քէն
տի խտարէլէրի իշխան քէնտիլէր նէ դատար փա-
րա վէրիյօրլար: Տիշարտան նէ գատար իանէ
ալըյօրլար: Վաւրդ վէ մուալլիմլէրին ազ մաաշ
ալմալարընըն, քէնտիլէր իւզէրինէ վէ բուհանի
իւրտմէթէ կիրմէք իսթէյէնլէր իւզէրինտէ թէէ-
սիրի նէ օլույօր: Բուհանի վէրկի վէրմէք վա-

զիֆէսինէ ճէմաաթլարը, հաթթա չօճուզլարը
նասըլ թալիմ էթմէլի իզ:

3. Ճէմաաթլարըն իւնսի հայաթընա տաիր
մէսէլէլէր.— Կիրակի կիւնիւնտէ ալըշ վէրիշ,
օյուն վէ էյլէնճէ, նիշան, տիւլիւն վէ սաիր մէ-
սէլէլէր: Աւետարանականլար իւնսի տաիրէտէ
էթրաֆլարընտաքի թէէսիրաթա թապի օլտուն-
լա՞ր մը, եօզսա քէնտիլէրէ մախսուս միյար-
լար իթթիլազ էթսինլէր մի: Միւսքիրմթ մէ-
սէլէսի:

4. Քիլիսէլէրտէ բուհանի հայաթ մէսէլէ-
սի.— Անլէտէ տին, քիլիսէտէ տուա մէճլիս-
լէրի, Քիթապ ր Մուգատտէս միւթալէասընը
ճալիպ վէ ֆաիտէլի գըլմազ վասըթալարը: Քի-
լիսէ ազալարընըն քէնտի ահտլարընա սատըզ
գալմալարը, ջանասիրաց շիրքէթլէրինի թէշ-
վիզ էթմէք: Ճէմաաթ իլէ չօպանըն պիրպիրլէ-
րինէ զիյատէ մուալէնէթ էտէպիլմէլէրի:

5. Քիլիսէլէրին պիրպիրլէրինէ մուալէ-
նէթ էտէպիլմէֆ մէսէլէսի.— Քիլիսէլէրին
միւթթէհիտ պիր հէյէթ օլտուզունը անլէրէ
հիսս էթտիրմէք, վաւրդլարըն վէ ճէմաաթլա-
րըն պիրի պիրլէրինի զիյարէթ էտէպիլմէլէրի:
Քիլիսէլէրի քէնտի քէնտիլէրինի խտարէ էթմէ-
յէ վէ միւհթաճ օլան քիլիսէլէրէ իանէ էթմէյէ
թալիմ էթմէք:

6. Թէպշիր ի պէշարէթ մէսէլէլէրի.— Շէ-
մալի Սիւրիատա Աւետարանըն թէպշիրինէ
միւհթաճ եէրլէրէ վաղիֆէմիլ. վաւրդ վէ չօպան
լարտան մատա աշխարհական աւետարանիլէր
գուլլանմազ. հէր պիր միւսլինին Քրիստոս ի-
շխան չէհատէթ էթմէք վաղիֆէսի, Շիմալի Սի-
րիատա թրքախօսլարա տօղրու վաղիֆէմիլ:

7. Թալիմ ու թէրպիյէ մէսէլէլէրի.— Իպ-
թիտաի մէքթէպլէրին խտարէսի, մէքթէպիլէ-
լէրինի վէրմէլէ զայր ի մուզթէտիր օլան վալի-
տէյնին էվլատընըն թալիմի: Մէքթէպլէրտէ
տինի թէսիրաթ, մէքթէպլէրտէ տուա մէճլիս-
լէրի, գըզ մուալլիմլէր եէթիշտիրմէքլիք,
տէրս փրօկրամլարընըն չաղիրալլէրին ինթիյաճ
վէ էհալինին շիմտիքի ահվալլնա թաթպիզ էթ
մէք. չաղիրալլէր իլէ չօպանըն ալազասը, չօ-
ճուզլար վէ կէնճլէր իշխան օգուլաճազ չէյլէր
թէտարիք էթմէք:

Սիւրիատա պուլունան մուհաճիր գարտաշ-
լարըմըզ զայէթ մուհիմմ վէ միւշքիլ մէսէլէլէ-
րին հալլինէ չալըշըյօրլար: Մուվաֆֆագիյէթ
թէմէննի էտէր իզ:

ՔԱԿԱՎԱ

Քաճկավա՝ ճափօնու պիր կէնճ օլուպ՝ Գը-
րիսթիանըղը դապուլ էթտիքտէն սօնրա իման
էթտիյի Գրիստոսըն հայաթընը քէնտի վաթան
տաշարընա քէնտի հայաթընտա փէք աճայիպ
պիր Եօլտա կէօսթէրմէյէ պաշլատը: Օ քէնտի
չէհրինին էն էտնա մահալլէսինտէ սաքին օլան
վէ իւնսիյէթ վէ ախլազճա էն էտնա սրնֆա ա-
լիտ օլան էհալի արասընա կիտիպ յըլարա
Գրիստոսըն ինճիլինի վազ էթմէյէ պաշլատը:
Քէնտիսի միւթէպէր պիր ախլէտէն իսէ տէ 21
նաշընտա իքէն կիտիպ պու պիշարէ էհալինին
մահալլէսինտէ անլէր իլէ պէրապէր իգամէթ
էյլէտի: Վէ պիւթիւն գուվլէթիլլէ օնլարը իս-
լաճ էթմէյէ չալըշտը: Ամճասը՝ փէտէրինտէն
տիւլէն միրասը էլինտէն ալտը: Լաքին Քաճկա-
վա մէֆթուր օլմայարազ Ամէրիգայա կէլիպ՝
Փրինսթըն իլմ ի իլահիյաթ մէքթէպինտէ թահ-
սիլ էտէրէք վաթանընա ալտէթ էյլէտի: Վէ օ-
րատա իլք իլի օլ պիշարէ, տիւլիւն էհալինին
արասընա կիրիպ օնլարը իսլաճ էթմէք իշիւն
անլէր իլէ պէրապէր սաքին օլմազ օլտու: 1910-
տա էվլէնիպ գէվճէսի տէ քէնտի իլէ պէրապէր
պու նէճիպ մազսէտէ քէնտիսինի վազֆ էյլէ-
տի:

Քաճկավա անլէրէ սալթ ինճիլ վազ էթմէզ,
իլլա անլէրին իւնսի վէ ախլազի հալլարընը իս-
լաճ իշիւն Գրիստոսըն մուհապպէթիլլէ վէ Գը-
րիստոսըն ուսուլունտա անլէրէ խըտմէթ էտէր,
չօճուգլարընը թէրպիյէ էտէր վէ խասթալարը-
նա մուգայյէտ օլուր, վէ քէնտի հայաթը իլէ
Ալթուն Գանունը, տիւլմէնլէրինի սէվմէքիլի
վէ Գրիստոսըն սաիր մէպտէլէրինի անլէրէ թէլ-
գին էտէր: Նիչէ սըրալարտա էհալի արասընտա
զուհուր էտէն նիգամսըղըղլարը թէսքին իշիւն
հիւքիւմէթ Քաճկավայը տալլէթ էտիյօր, օ տա
Գրիստոսըն ըուհու իլէ հէփ օլ կիւճիլիւքլէրին
էօնիւնիւ ալլըյօր: Անլէրէ սալթ էօյլէ ահվալ ա-
րասընտա Յիսուս նասըլ եափաճազ իտիյինի
սէօյլէմէզ, իլլա պիննէֆա հայաթըլա անը եա
շար վէ կէօսթէրի վէ պու հալ հէմ քէնտինի
սէվտիլիյօր, հէմ տէ ատէմլէրին Գրիսթիան
օլմասընա սէպէպ օլույօր: Շահիրտլէրինէ քէն-
տիսի «Տօսթլարըմ» տէր, պաշլալար տա ան-
լէրէ «Քաճկավա Գրիսթիանլարը» տէրլէր:

Քէնտիսինին իքի էլպիսէսի օլուրսա պիրի-
նի միւհթաճ օլան տիկէր պիրինէ վէրիւր: Վէ
պիր տէֆա եաթաղը օլմայան պիր պիշարէյի

քէնտի եաթաղընա ալմազլէ անտէն թրազօմա
քէնտինէ կէշտի, օլ վազթտան պէրու օլ իլլէթ-
տէն զահմէթ չէքիյօր:

Պու գատար չօգ իշլէմէսի իլէ պէրապէր
սէնէտէ իւշ քիթապ նէշը էտէր: Քէօյլիւլէրի
ինթիգամա թալիմ էտիպ՝ արալարընտա գօ-օ-
փէրէթիլլէր պաշլամըշ վէ էփէյի եէնի թէշքի-
լաթլար մէյտանա կէթիւմիշ տիւր:

Քաճկավա քէնտիսի սըզը սըզըլա Գրիստո-
սըն իղլէրինտէ եիւրիւտիւլիւ կիպի քէնտի
թալէպէսինի տէ այնի չէյէ թալիմ էտիյօր:

ՄՈՒԽԱՊԷՐԱԹ

ՕՆ ԿԻԻՆ ՊԵՅԼԻԿԻՄ

«Պիր կիւնիւն պէյլիյի պէյլիք» տէրլէր,
պէն վազթըլա պիր խասիս, թամաքեարըն եիւ
զիւնտէն օն կիւն պէյլիք սիւրտիւմ, էն ֆազիր
պիր զէմանըմտա էն զէնկին կիպի եաշատըմ:
Նէքէսլիյին ինսանըն պաշընա նէ կիպի պէլա-
լար կէթիւրտիյինէ տաիր փէք չօգ հիքեայէլէր
օգուճուշ վէ տինլէմիշ իտիւմ: Ոսթըրմա կէլիւր
չօճուգլուղունտա պիր հիքեայէ օգուճուշ ի-
տիւմ: Պիր փէտէր ուզուն վազըթ զուրպէթտէ
գալըպ էվինէ տէօնիւշ վէ շազա էթմէք իշիւն
քէնտի քէնտինի թանըթմայարազ պիր կիճէ միւ
սաֆիր հալինտէ էվինտէ եաթմըշ օլտըղը ա-
տէմին փարասընը չալմազ իշիւն օնը էօլտիւր-
միւշ, էրթէսի սապահ անլամըշ քի օղլու տըր,
վէ թամաքեարըղընըն ճէզասընը չէքմիշ տիր:

Պանա թէսատըֆ էտէն վազաա պէօյլէ ա-
ճըլը տէյիլ, պիւլ աքս թօհաֆ պիր վազաա
տըր: Եինէ տէ նէքէսլիյին ինսանը նէրէյէ կէօ-
թիւրէճէյինէ կիւզէլ պիր միսալ տըր: Հիքեայէ
էփէյի էսքի տիր, լաքին էյի նազլիյէթլէր տէ
էյի խալըյա պէնգէրլէր, էսքիմէզլէր:

Հալէպտէն չըզըպ իլք տէֆա օլարազ Պէյ-
րութա թըպպիյէ մէքթէպինէ կիթտիյիմտէ ի-
տի: Օ վազթ Հալէպտէ գօլէրա օլտուղունտան
իսքէնտէրունա վափօրլար օղրամայօր իտի: Օ
սէպէպտէն գարատան, եանի Համա, Հօմս,
Շամ թարիգի իլէ կիթմէյէ մէճպուր օլտուճ:
Տէօրթ եիւզ զըուշա պիր պարկիր քիրալայըպ
էլպիսէմի, թամամըմ, պիր տէ ուֆազ եաթա-
ղըմը պարկիրէ եիւքէլիպ՝ իւզէրինէ պինտիմ,
Եօլա չըզտըգ: Տիւնեատա օլան պիւթիւն սէր-
վէթիմ պարկիրին իւզէրինտէ օլան էշեա վէ պիր
սէնէլիք տէ մէքթէպ մասրաֆըմտան իպարէթ

իտի: Կէլէճէք սէնէ մէքթէպ մասրաֆը նէրտէն չըզաճազ եախօտ էլպիսէմ էսքեր իսէ քի՞մ ալաճաղընա տախր պիր չէյ պիլմէյօր իտիմ: Լուղէթին թամմ մանասըյլա գիւլիւրտ իտիմ:

Քեարպան էփէյի պէօյիւք օլուպ՝ արամըգտա պիր գաչ Շամ եօլճուլարը, պիր տէ Հալէպլի թիւճճար վար իտի քի Շամա օն եիւք խալը կէօթիւրիւյօր իտի: Պու թիւճճար 80-100 լիւրալը պիր արապ աթընա պինմիշ, չուխա իշլէմէլի էլպիսէլէր կիյինմիշ, քէմալ ը ազամէթլէ Լօրտ կիպի չալըմ սաթըյօր իտի:

Եօլտա Համայա եազըն պիր մահալտէ օն կիւն գարանթինա պէքլէյէճէք իտիք, սօնուռտա տա առէմ պաշընա պէշ մէճիտի գարանթինա վէրկիսի վէրմէլի իտիք: Գարանթինայա պիր միւլ գատար եազըն գալտըգտա պու զէնկին թիւճճար եանըմա կէլիպ «Սէն գարանթինա վէր կիսինի վէրէճէ՞ք միսին» տէյու սօրտու:

«Էլպէթ վէրէճէյիմ, պաշգա չարէ վա՞ր մը» ճէվապ վէրտիմ:

«Օրատա Փուգարայարտան վէրկի ալմագլար, մատէմքի սէն նասըլ օլտա վէրէճէքսին, պու աթա վէ եիւքլէրէ սէն սահիպ օլ, պէն տէ եանընտա խըզմէթ էտէն պիր Փազիր օլալըմ, հիշ տէյիլ պէն վէրմէյէյիմ» տէտի:

Տէրհալ վազիյէթին գօմիքլիյինի անլատըմ վէ չու իշտէն պիր քէյֆ չըզարմաղա գարար վէրիպ «Փէք ալա եափարըմ» տէտիմ:

Պիզիմ թիւճճար էֆէնտի աթտան էնիպ՝ պանա թէսլիմ էյլէտի, իւզէրինտէքի չուխա էլպիսէլէրի չըզարըպ պէնիմ խուրճա գօյտու: Պիր քիրլի էլպիսէ կիյիպ՝ պաշընտա թէրլիք, ալաղը եալըն եանըմա տիւշտիւ:

Պէն իսէ Արապ գըսրաղը իւզէրինէ աղամէթ իլէ գուրուլուպ գարանթինայա եազլաշտըզ վէ «Հալէպտէն տօգթօր էֆէնտի կէլիյօր» տէյու խապէր վէրիլտի: Գարանթինա պիր տաղ գուրպինտէ գուրուլուպ պիր չօգ չատըրլարտան իպարէթ օլուպ՝ էթրաֆա իփ չէքլիմիշ վէ 200իւ միւթէճավիզ եօլճուլար չատըրլար ալթընտա եաշայօրլար իտի: Ասքէրի մէմուրլար պիզի կէրիտէն իսթիգպալ էտիպ՝ էն պաշ չատըրա պու յուրթտըլար: Աթտան աշաղը էնտիմ, պիզիմ խըզմէթճի քի իսմի Հաճի Ապտօ իտի, աթըն կէմինի թութուպ տուրույօր իտի:

Մէմուր իսմլէրիմիզի եազըպ՝ Ապտօյա տէօնէրէք «Ուլան սէն թա էօթէ պաշտա Փուգարա չատըրլարը վար, օրայա կիթ, ճէհէննէմ օլ» էմր էթտի:

Ապտօ կիթտի, պէն իսէ կիւլմէքտէն քէնտիմի ալամայօր իտիմ: Պիրաղ սօնրա ուղադտան իշարէթ էտիյօր իտի քի քէնտինի եանըմա կէթիւրթտիւրէյիմ, պէն իսէ էլիմ իլէ, «Կիթ սէն Փազիր սին» տէյու ըէտտ էտիյօր իտիմ:

Պիր գաչ սաաթ սօնրա մէմուրը չաղըրըպ տէտիմ քի, «Պէնիմ աթըմ վար վէ քէնտիմ տէ պիր խըզմէթճիյէ իսթիյաճըմ վար: Պիր Փազիր պանա եօլտա խըզմէթ էտիյօր իտի, էլիմտէն ալտընըզ, չիմտի հէմ պէն փէրուշան օլտում, հէմ տէ հիւքիւմէթ կիւնտէ 2 դրուշ օնա նաֆազա վէրէճէք, օ առէմի պանա վէրինիզ»:

«Փէք ալա իսմի նէ՞ տիր» սօրտը մէմուր: «Ապտօ» ճէվապ վէրտիմ:

Տէրհալ մէմուր Ապտօյը չաղըրթտըրըպ թէնպիհ էյլէտի: «Պանա պազ, ուլան, էֆէնտինի աթընա պազաճազսըն, օճաղընը եազըպ թամմընը փիշիւրէճէքսին, սուլուռու կէթիւրէճէքսին, էֆէնտի տէ սէնին եէմէյինի վէրէճէք, էյէր էյի խըզմէթ էթմէզսէն սէնին պօյնուռու գըրարըմ... փէք օլլու... փէք»:

Ապտօ թէմէննա իլէ գապուլ էյլէտի:

Արթըզ գօմէտիա պաշլամըշ իտի, պէն աղչամա գատար էմր էտէր իտիմ: «Ապտօ օճաղը եազ», «Ապտօ սու կէթիր», «Ապտօ կէլ գօնտուրամը չէք»: Ապտօ իսէ պօյուռնա Արապճա մըրըլտանըր իտի: Մուլթաղա տուա էթմէյօր իտի, պէնիմ կիպի պիրինէ չաթտըղը իչին քէնտի քէնտին տէ պէնիմ սիսիլէմէ լանէթ օգույօր իտի:

Պիր գաչ կիւն կէճմէգտէն գարանթինա մէմուրլարը պէնիմ իլէ թէքլիֆսիզ օլտուլար, պու գատար զէնկին պիր տօղթօր իլէ քիմ տօսթ օլմաղ, խուսուսա անլատըլար քի պիզիմ չատըրտա կիւզլէ եէյէճէքլէր, գօնեազ, ըէթի սիկարալարը վար իտի: Թիւրք մէմուրը պէօյլէ թէճըրկպէյէ տալանամազ, գօրտօնը Փիլանը տինյէմէյիպ իչէրի կէտիլէր: Ազալմալարը պիզիմ չատըրըն էօնիւնտէ օթուրուրլար իտի: Պու եէյէճէք վէ իչէճէքլէր տալի չօգճա պիզիմ Հաճի Ապտօյա ախտ իտիլէր իսէ տէ ըէսմէն սահիպի պէն իտիմ: էմր էտէր իտիմ, Ապտօ իթիրաղ էտէմէզ իտի:

Միւսաֆիրլէր վար իքէն Ապտօ պէնիմ արգամտա կէրիտէ օթուրուր պէքլէր իտի: Պէն իսէ վազիյէթտէն իսթիֆատէ էտիպ՝ էմրլէրթ տահա արթըրըր իտիմ: Ապտօ՞, էֆէնտիլէրէ գահվէ կէթիր, սու կէթիր, սիկարա վէր» տէյու տուրմայըպ էմր էթտիքճէ Ապտօ պիր եան-

տան իթաաթ էտէր պիր թարաֆտան պէնի տօ-
ղուրուպ գաղանանտան պաշլայըպ՝ մէմլէքէ-
թիմէ, կէօթիւրիւպ կէթիւրէն պարկիրէ գատար
պիր սէօղլէր սէօյլէր իտի քի, իւթիֆաթլը սէօզ
լէր տէյիլ իտի, պէն իսէ մըրըլթըլարընը իշի-
տիր իտիմ:

Մէսէլէ պաշտան պաշա շապա իտի, լաքին
Ապտօ իշիւն կիւճ պիր շապա իտի: Չաւալը ա-
տէմ պէշ մէճիտի գաղանմադ իշիւն պէօյլէ պիր
չէյէ թէշպպիւս էյլէտի, լաքին հիսապ էթ-
մէտի քի պէնիմ կիպի հանած վարած պիրինէ
լաաթ կէլէճէք վէ գահմէթ չէքէճէք տիր: Պէն
իսէ օրմայան եէրուէն էյլէնճէ իճատ էթմէյէ ա-
լըշկան օլուպ՝ ֆուրսաթտան իսթիֆատէ էյ-
լէտիմ, քէնտիսի տէ սըրըր մէյտանա չըգարա-
մադ իտի: Օն կիւն պու հալ տէվամ էյլէտի:
Միւտտէթ սօնուստա աշաղըտա պինպաշընըն
չատըրընա կիթտիք, հիսապլարը կէօրիւպ փա-
րալարը վէրտիմ: Աթըն վէ եիւքէրին վէրկիսի-
նի էվվէլէճէ Ապտօտան ալմըշ իտիմ: Պանա գահ
վէ իքրամ էթտիլէր, Ապտօ չատըրըն գափուսը
եանընտա աթըմը թուլթուշ պէքէյօր իտի:

Սօն տէֆա օլարադ էմըր էթտիմ: «Աթը չու-
րայա չէք, իւզէնկիյէ պաա»: Պիր մըրըլթը վէ
քիթապա եաղըմայաճադ սէօղլէր տահա...
եիւզ առըմ էօթէտէ պէնի աթտան աշաղը չէ-
քիպ «էն արթըզ պուրնուստան կէթիւրտին» տէ-
յօր իտի: Պէն իսէ Պիր կիւնիւն պէյիլի պէյ-
իլի տէյիլպ՝ մահուտ պարկիրին իւզէրինէ պին-
տիմ, էվվէլէքի ֆադիր շայիրտ իտիմ:

Վազըթ եազ իտի, կիճէ սապահա գատար
եօլճուլուգ էտէր իտիք: Շամըն պազէլէրինէ
եթիւմիլ իտիք, օրատա սապահա գարըն պէ-
նիմ պարկիր իւրքտիւ, թէփէմ իւզէրի եէրէ
տիւշտիմ: Պաշըմ թաշա կէլմիլ իտի, օնտան
էօթէ պիր չէյ իսթըրմա կէլմէզ:

Օ կիւնիւ ազչամ իւզէրի կէօղլիմիւ աշ-
տըմ, պիր իսան օտասընտա իմիշիզ, Ապտօ եա-
նըմտա օթուրմուշ՝ պաշըմա գար դօյօր իտի:
Հիշ պիր չէյ տէրիսաթր էտէմէյօր իտիմ: Օլ
պիր արգատաշլար պէնի թէքը էթմիշլէր քի ի-
շինտէ Բրիսթիան վար իտի: Պու Միւսլիման
պանա իըզմէթ էտիյօր իտի: Պանա եէմէք վէր-
մէյէ չալըշտը. իլաճ իսթէտիմ կիթտի կէթիւ-
տի: Պիլա չիւպէն գալպէն էյի պիր ատէմ ի-
տի: Եափտըզլարըմըզ ճիւլմէսի շապա իտիլէր,
լաքին թամաքեար իտի:

Իքի կիւն Շամտա գալմադա մէճպուր օլ-
տըմ: Օրատան պիր պարկիր քիւրալայըպ՝ իքի

կիւնտէ Պէյրուլթա վասըլ օլտու: Հալպաշն
չըգարգտան 24 կիւն սօնրա մէքթէպէ եէթիւ-
տիմ քի չիմտի օ մէսաֆէյի 12 սաաթտա քէս-
տիրիյօրլար:

Ա. ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ

ՇԱՐԳ Ը ԳԱՐԻՊԷ ՍԷՅԵԱՀԱԹ

Դ.

Սքամպօլ

Մարտ 27նճի կիւն ազչամ Սթամպօլա տօղ-
րու կիթմէք իւզրէ Աթինատան ֆիրէ լիմանը-
նա վիսուլիմիպտէ, օրատա վափօր վէ գալըզ-
լարը օլ գատար չօզ վէ մէշղուլ պուլտուգ քի,
արալարընտան կիւճ հալ կէչիպ՝ Լօրէնթիքէ
եէթիւշպիւտիք: Եունանիսթան հիւքիւմէթի՝
Րումէլինին գապա վէ թէնպէլ Թիւրքլէրինի
Թիւրքլէրէ վէրիպ, պէտէլինէ Անատօլուսուն
վէ իզմիրին միւթէալլէմ վէ իշկիւզար Րում-
լարընը սէնաաթ էհլի վէ թիւճճարլարընը քէն-
տիսի ալմադ իլէ, իփէք չըգարմադ, գումաշ տօ
զումադ, փամուգ վէ եուն պօյամադ, խալլը վէ
քիլիմ եափմադ միսիւլլու իշլէրինին վէ իշիլէ-
րինին սայըսընը գաթլամըշ օլտու: Շէօյլէքի՝
պու կիւն Եունանիսթանըն չարչու վէ պազա-
րընտա՝ ըրիսթըմ վէ լիմանընտա՝ միւշահատէ
օլունան մէշղուլիյէթ վէ թիւճարէթ կէօսթէրի-
յօր քի, Եունանիսթան մէքքիւր միւպատէլտէ՝
զօնչուսու իւզէրինէ իգթիսատի պէօյիւք պիր
ֆիւթիւհաթ դապանմըշ տըր:

Տարտանէլ.— Լօրէնթիք Եօլճուլարընը
Տարտանէլտէն կիւնտիւզիւն կէչիւմէք իշիւն,
պիւթիւն կիճէ Արչըրիէլ Ատալարը արասընտա
տօլաշըպ, շաֆազ վազթը՝ Միտիլի ատասընըն
հիւնիւնիւ, անլէրի կէօսթէրտիքտէն սօնրա,
գուշըլուգ վազթընտա՝ Գում Գալայա վասլ օլ-
տու: Տարտանէլ Պօղազը պուրատան պաշլար:
Տարտանէլ՝ Էվրօփայը Ասիատան ալըրան, 40
միլ ուղուն, 1-4 միլ էնլի աճայիպ տար պիր պօ-
ղազ տըր: Պու պօղազտա չօզ կիթմէզտէն՝ Եանի
պիր միլ էօթէտէ էն տար նօքթասընա եէ-
թիւտիք: Սօլումուզտա Բիլիտ Պահը, սաղըմըզ-
տա իսէ Չանազ Գալասը կէօրիւնտիւ: Չանազ
Գալասընը 1470տէ Սուլթան Մուհամմէտի սա-
նի Եափտըմըշ իտի:

Պօղազտա պիր ազ իլէրի կիտէրէք, իքին-
ճի տար պիր մէվգիյէ կէլտիք: Պուրասընա
«Նախարա Գալասը» թապիր էտիյօրլար: Պիր

ընկալել է կեօրէ, Լէնտըր նամ պիր կէնճ՝ Հիւրօ նամընտա նիշանլըսընը կէօրմէք իշինն հէր ադչամ պու տար նօգթատան երեղէր էվրօփատան Ասիայա կէչէր, կէօրիւշտիւքտէն սօնրա՝ հինէ երեղէրէք կէրի կէլիւր իմիւ: Էօմրիւնիւ վէ վարիյէթինի Եոննանիսթանըն հիւրրիյէթինէ ֆէտա էյլէյէն ինկիլիզ Լօրտ Պայրըն, 1810տա պու նօգթատա երեղէրէք կէչմիւ տիր: Աճէմ շահարընտան Գաէրքսէս, Եոննանիսթան իւղէրինէ կէթիրտիյի պիհիսապ ասքէրլէրտէն իպարէթ օրտուստնու, գայրգլարտան քէօիրիւ եափարապ, պու տար եէրտէն Ասիատան էվրօփայա կէչիւրմիւ տիր: Պու վազաա թարիւ ի Միւլատտան 480 սէնէ էվլէյ օրմուշ տըր: Երին Թարիւ ի Միւլատտան 334 սէնէ ազտէմ, Իսքէնտէր ի Ազիմ Աճէմիսթանա գարչը կիտէրքէն, ասքէրլէր իլէ պու տար պօղաղըն էվրօփա ճիհէթինտէն Ասիայա կէչմիւ տիր: 1357տէ Թիւրքւէր տասիւ Ասիատան էվրօփայա պու տար եէրտէն կէչմիւ տիրլէր:

Սօն պէօյիւք մուհարէպէտէ՝ Միւթթէհիտ տէօվլէթլէրին 100 պինլէրճէ ասքէրլէրի գուվլէթլի վէ գըյմէթլի գըրհլըլարը պօղաղ իշինտէն կէչէմէյիպ Կէլիպօլի ճիհէթլէրինտէ գուրպան կիթտիլէր: Զիրա՝ պօղաղ իշինին իքի թարաֆը խալալ էտէմէտիքլէրի տէրլճէտէ Ալաման Բուրսի թօփլարը վէ լաղըմլար իլէ թահքիմ էտիլմիւ իտիլէր:

Պիզ Զանազ Գալայա վասըլ օլտուղումուղտա, վափօրումուղա իքի Թիւրք մէմուր կէլիպ՝ պօղաղը պիզիմ իլէ պէրապէր կէչտիլէր: Անլէր Եօլճուլարըն փաշափօրթլարընը թէհարրի էտիլպ՝ 568 Եօլճուլար արասընտա պիզիմ իւշիւմիւղիւն փաշափօրթլունու թէֆրիք էտէրէք սայրըլարա Սթամպուլու կէղմէյէ ըուխսաթ վէրիլճէյինի, լաքին պիզէ միւսաատէ օլունմայաճաղընը վափօրումն քեաթիպինէ իսպար էթմիւլէր: Լիմանա վիսուլումըլտա՝ Եօլճուլարը չըգարտըլտան սօնրա, պիզիմ իւշիւմիւղիւ շախսէն կէօրիւպ՝ «Սիզ Թիւրքիտա տօղմուշ իքէն՝ հիւքիւմէթ ի սէնիյէտէն սօրմազսըղ՝ Ամէրիգա թէպաիյէթինի գապուլ էթմիւ օլտուղումուղտան Սթամպուլա կիրմէնիզ գանտէն մէմնու տուր, ֆապաթ պիզ չալըչըպ՝ փօլիս գօմիսէրինտէն սիզին իշինն ըուխսաթ ալաճաղըլ» տէտիլէր: Պիզ իսէ ճէվապէն «Թէչէքքիւր էտէրիզ, լաքին զահմէթ չէքմէյին, պիզ գանուշա ըիւյէթի Սթամպուլու կէօրմէմիզէ թէրճիհէտէրիզ» տէտիլէր: Այնի վազթտա պիզի պէքլէ-

մէյէ էթրաֆըմըլը կէզէն պիր խաֆիյէ թային էթտիյինի անլատըզ, մամաֆիհ վափօրումն քեաթիպինի գանտըրարազ, փաշափօրթլարըմըլը ալըպ՝ պէրապէր Սթամպուլա կէօթիւրմիւլ իտիլէր: Մագսէտլէրի հէր նէ իտի իսէ, սօն տագիզտէ փաշափօրթլարը կէթիրիպ վէրաթլէր: Պիզ կիզլիճէ Սթամպուլա կիրէր տէ քէնտիլէրինէ պիր գիյան էտէրիզ տէյու, պու տէրէճէ գօրգուպ իհթիմամտա պուլունմալարը պիզէ թուհաֆ կէլիյօր վէ քէյֆլէրիյօրտու:

Սթամպուլտա օլտուղումուղ սօն ազչամ, Հալիլ Հալիտ նամընտա պիր Թիւրք փրօֆէսօրուն վափօրումուղուն սալօնունտա նուլթ էտէճէյինի պուլէթինտէ իլան էթտիլէր: Վազթը մուլայէնտէ ինկիլիզ վէ Ամէրիգալը պէօյիւք պիր գալապալըք արասընտա տինլէմէյէ պիզ տէ օթուրտուգ: Փրօֆէսօր Հալիլ Հալիտ աթիւտէքի մուգատտէմէ իլէ խըզմէթինէ պաչաաղ:

«Մալիւմիւնիւղ տիր քի պիր գաչ սէնէ էվլէլ Թիւրքլէրին տիւլմէնլէրի, ինկիլիզ վէ Ամէրիգալըլարըն զազէթալարընտա պէօյիւք պէօյիւք պէնտլէր իլէ ալէհմիլտէ պիր չօգ միւպալաղալը ազվիյէթլէրտէ պուլունտուլար, պիզիմ օլ վազթտա էտիլէն օլ փրօփապանտալարա ճէվապ վէրմէյէ ֆուրսաթըմըլ օլմատըլը իշին, վէրիլէն խապէրլէրի պիր թարաֆըլը իշիթտինիզ: Օլ վազթ Ամէրիգալըլար պիզէ տօսթ տէյիլլէր գանն էտիյօր իտիլ: Մատէմ քի չիմտի տօսթլուղունուղա էմին օլմուշուղ՝ պիզիմ թարաֆըտա տինլէմէնիզի խթէտիլիմիզտէն, պու ազչամ սիզէ սէօյլէմէյի տէրուհտէ էյլէտիմ»:

Պալատաքի սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա, «Պէն իսթէտիյիմի սէօյլէմէքտէն իսէ, սիզին իսթէտիյինիզ իուսուլարտան պահա էթմէյի թէրճիհէտէրիմ, պինայէն ալէյհ սուալ էտինիզ, ճէվապ վէրէյիմ» տէյիպ օթուրտու: Պազը կէրէքլի կէրէքսիզ սուալար օլտու: Խաթէտիյի կիպի ճէվապ վէրիյօր իտի: Օլ արատա պիզտէն պիրիսի «Թէպանըլտան հէր ֆէրտէ հիւրրիյէթ ի տինիյէ վէրիլմիւ՝ մի տիր» սօրտու: «Էվլէլթ» ճէվապ վէրտի: «Պիր Բրիսթիան Մուհամմէտի օլուր տա ճամիյէ կիտէր իպատէթ էտէր իսէ՝ հիւրը տիր, պիլիլիզ, լաքին պիր Միւլիւման Բրիսթիան օլմազ, քիլիսայա կէլմէք, իպատէթ էթմէք իսթէրսէ, հիւքըր միւ տիւր: Էվլէլթինէ միսալար չօգ սօնրաքինէ պիր թէք միսալ գիւքը էտէպիլմիւ՝ մի սինիզ» սիւալ էտիլտիքտէ, «Տահա Թիւրքլէր

օլ գատարընը հազմ էտէմէղլէր» տէտի: «էօյլէ իսէ վերտիյինիզ հիւրերիէթ պիր թարաֆլը տըր: Գրիսթիան Իսլամ օլուր, լաքին տահա թիւրք Գրիսթիան օլամազ տէմէք իսթէյօրսու- նուզ» տէնտիքտէն սօնրա, մէճլիս խիթամ պուլ տու: Կէտիպ՝ էլլէշտիք, մէմնուհիյէթ արզ է- տիպ՝ էրմէնի օլտուղուսուզու տախի սէօյլէ- տիք:

Սթամպուլու 1884տէ պիր տէֆա կէօրմիւշ իտիմ: Շու կէչէն գըրգ պէշ սէնէ միւտտէթին- տէ տիւննատա հէր շէհր թէրազգը էտիյօր ի- քէն, սալթ Սթամպուլ թէտէնիյէ հիւքմէ էտիլ- միշ զանն էտէրսին: Սթամպուլուն շէրէֆի՝ մէվ գիի, սէրայլարը, ճամիլէրի, սանէմլէրի իտի- լէր, էվլէրի էօթէտէն պէրի պայաղը վէ պօ- յասըզ սըզ սըզ հարիքէ միւպթէլա իտիլէր: Լաքին՝ պու տէֆա անըն սէրայլարը սինէմա վէ խումարիանէլէրէ թէպտիլ օլմուշ, ճամիլէրէ հիւրմէթլէրի գալմայըպ՝ 300 գատար ճամիլէ- րի եիւզ իւսթիւ պրազըմըշ: Հէր միլլէթին թի- ճարէթ վափօրլարը իլէ տօլու օլան լիմանը թէրք էտիլմիշ: Պիզ օրատա իքէն՝ իքի քիրլի. թէքնէտէն պաշգա պիր շէյ կէօրմէտիք, Սթամ- պու փաթիթաթ շէրէֆինտէն տիւշմէք իլէ, թէրք էտիլմիշ պիր վիրանէ եէրէ թահվիլ օլ- մուշ տըր: Թիճարէթ Աթինայա կիթմիշ տիր: Սթամպուլ թիճարէթտէ էօլմիւշ տիր: «Ալլահ բահմէթ էյլէյէ»:

Ս. ՏԵՎԻՐԵԱՆ

ՍԸՀՀԻՅԷ ԳԸՍՄԸ

Սուալարա ձէվապ

Էֆգիմա: Պու տէրի խասթալըղը էն կիւճ շիֆա պուլան խասթալըզ տըր, խուսուսա էլտէ վէ գըսըզ եէրլէրտէ օլուր իսէ: Պու իլլէթին էն մուհիմ սէպէպի թէր, բուլթուպէթ վէ եա տէրիյի թահրիք էտէն էճղալար տըր: Էվլէլա սէպէպ գալտըրըմալը, եանի գուրու սազլա- նըմալը տըր: Գուրուտուճը պէյազ զինք եա քիւրքուրտլիւ մէհէմ սիւրիւլիւպ՝ իւզէրինէ օզ- զիտ զինգ թօզու գօնուլմալը, էրթէսի կիւնիւ մէհէմ վէ թօզ սու իլէ եըյգանմայըպ գէյթուն եաղը իլէ սիլինմէլի վէ միւմքին իսէ կիւնլէր իլէ սու տօզունուլմամալը տըր: Սապօն սու իլէ եա ասիտ պօրիք սուլու իլէ եըյգանմազ մու- զիր տիր: Միւմքին իսէ հաֆթատա պիր եըյ- գանմալը տըր:

Այնի գէմանտա էթ, մէրճիմէք, ֆասուլիա կիպի եէմէքլէրտէն սազընըպ սէպգէ, սիւտ, թէրէ եաղընտա փիշմիշ սէպգէ, փիլինճ վէ պուլղուր եէնիլմէլի վէ հէր կիւն պիրազ սօտա վէ ինկիլիզ թուզու, եախօտ մակնէզիա իլէ պա ղըրսազլար միւլայիմ սազլանըմալը տըր: Էք- զիմա տէրիտէ գաշընթը, գապարմազ վէ սու- լանմազ հասըլ էտէն պիր խասթալըզ տըր:

Գըզամըզ ումուճի վէ թէհիքէսիզ պիր խասթալըզ տըր քի չօճուզլարա մախսուս տըր: Խուսուսի պիր իլաճը եօզ տըր, անճազ թէհիքէ սօղուզ ալմազ վէ պէօյրէք խասթալըղը տըր: Գրզամըզտա տէօրթ կիւն աթէշ տէվամ էյլէր, տէօրտիւնճիւ կիւն գըզարթը կէօրիւնիւր, տէօրթ կիւն տէ գըզարթը գալըպ կէչէր: Չօճու զա մակնէզիա իշիրիպ՝ գարնընը միւլայիմ սազ լամալը վէ 12 կիւն օտատա սազլայըպ՝ բիւզ- կեար վէ սօղուզա հէտէֆ էթմէմէլի տիր: Թա- մա սատէճէ սիւտ, եօղուրտ, սիւտլաճ, մու- հայլէպի վէ պուլնլարըն չօրպասընտան իպարէթ օլմալը տըր: Գըզամըզ պուլաշկան տըր վէ էթ- րաֆ չօճուզլարա տա սիրաէթ էյլէր:

Պաղը թարաֆլարտան պօղմաֆա էօֆսիւ- լիւք խապէրի կէլիյօր: Մաէթթէսսիւֆ պու- նըն իլաճը եօզ: Ֆազաթ չօճուղըն սըհհէթինէ տիգզաթ էտէրէք թէմիզ հալատա եաշատա- րազ վէ գարնընը միւլայիմ թուլարազ իլլէթ խաֆիֆ կէչէր, եինէ տէ ալթը հաֆթա տէվամ էյլէր: Պօղմաճատան սազընմազ իշիւն էն էյի եօլ գաշմազ տըր, զիրա չօզ պուլաշկան տըր: Պիր էվտէ տէյիլ մահալլէտէ պօղմաճա վար ի- սէ մահալլէնին հէփ չօճուզլարը թէհիքէտէ տիր: Տօգթօր օլան եէրլէրտէ օնուս սիրումը- նը իյնէ իլէ վէրմէք չօզ ֆաիտէ էտիյօր:

Ա. Ս. ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ

Երուսաղէմտէն 20 միլ շիմալտա Գիթապը Եէրիֆտէ Շէլօհ վէ շիմտի Սէյլուն թէսմիյէ օ- լունան մահալտէ Տանիմարգա հաֆրիյաթ հի- յէթի Պիզանթին կիւնիւնտէն պիր Գրիսթիան քիլիսէսի պուլտուլար քի թապան մօզէիք թաշ- լար իլէ տէօշէլի տիր: Պուրասը Գրիստոստան պին իւշ եիւզ սէնէ էվվէլ մէվճուտ պիր շէհր ի- միշ քի Եէսու Գանաանը գապթ էյլէտիյինտէ օ- րայը զապթ էյլէմիշ, սօնրատան խարապ օլ- մուշ տըր: Ահտ սանտըղը պուրատա զանն օլու- նույօր վէ գաթէն ահտ սանտըղընը արամազ իւզըլէ պուրալարտա հաֆրիյաթ եափըլըյօր:

ՄԻԻԹԵՆԵՎԿԻ

ՊԻՐ ՄԻԻՍԱՀԷՊԷ*

Պիր Իսլամ իլէ գօնուշուր իքէն, օ պանա տէտի քի, «Արթին, չօգ էյիսին, ամմա պիր- տէ Իսլամ օլսա իտին տաճա էյի օլուր իտի: Ամմա նէ՝ ֆախտէ կեարվուր օլտուղուն իչիւն պօշ սըն»: Պէն տախի, «Եանըլըյօրսըն, պէն կեարվուր տէյիլիմ» տէտիմ: Իսլամ, «Կեարվուր իմիշսին», տէտի:

Պէն, «Կեարվուր տէյի քիմէ՞ տէմէլիլիզ», տէտիմ:

Քէնտի, «Ալլահտան գօրգմայանա», տէտի:

Պէն, «Ալլահ քիւֆիւրտէն վէ շէհվանի ալ- չազ սէօղտէն խօշլանը՞ր մը», տէտիմ:

Քէնտի, «Պօշլանմազ» տէտի:

Պէն, «Շու գատար վազըթտան պէրու սէ- նին իլէ եաշայօրում, հիչ քիւֆր եա պօշ կե- նահլը սէօղ էթտիմ մի» տէտիմ:

Քէնտի, «Պայըր» տէտի:

Պէն, «Էօյլէ իսէ Ալլահըն խօշլանտըղընը էտէ՞ն մի կեարվուր, խօշլանմատըղընը էտէն մի», տէտիմ:

Իսլամ, պիր ճէվապ վէրէմէյիպ, տօղրու պէօյիւք ճամինին Գուրան օղույան հօճասընա կիտիպ, «Հօճա պուրտա պիր տտէմ վար քի, սիզ օնա կեարվուր տէյիմ տէրսինիզ, ամմա օ տտամա կեարվուր տէմէյէ տիլիմ վարմայօր, չիւնքի տաճա աղղընտան պիր ֆէնա սէօղ տուլմատըմ: Հէմտէ քէնտի պէնի կեարվուր էթտի: Պէն տէ պիր շէյ տէյէմէտիմ», տէմիշ: Հօճա էֆ. տախի, «Օղլում օնլար պիղտէն քէ- թիւ օլտուղլարը իչիւն կեարվուր տէմէյիզ, օն- լար Ալլահա իւչ տէրլէր տէ օնուն իչիւն կեա- վուր տէրիզ» տէմիշ:

Պիր տէ Իսլամ էրթէսի սապահ էրքէն եա- նըմա կէլիպ, «Արթին, Ալլահ գա՞չ տանէ տիր», տէյու սօրտու: Պէն, «Օ նասըլ սէօղ: Ալլահ պիր» տէտիմ: Իսլամ, «Եա իքի տէյէն», տէտի: Պէն, «Իքի տէյէն կեարվուր», տէտիմ: Իսլամ, «Եա իւչ տէյէն նէ՞ տիր», տէտի: Պէն «Քեաֆիր» տէտիմ: Իսլամ տօղրու հօճանըն

եանընա կիտիպ անա տէմիշ քի, «Հօճա էֆէն- տի. օ տտէմ Ալլահ պիր տիր վէ իքի տէյէն կեարվուր տըր, իւչ տէյէն քեաֆիր տիր տէյօր:» Հօճա էֆէնտի «Օ կեարվուր պանա կէթիր տէ քէնտինէ կեարվուր մը քեաֆիր մի կէօսթէրէ- յիմ», տէմիշ: Իսլամ տօսթում կէլտի, «Ար- թին, գալզ պագալըմ սէնի հօճա էֆ. իսթէ- յօր» տէտի: Պէն տէ գալզապ կիթտիմ: Հօճա էֆ. պանա տէտի, «Օղլում սանա պիղիմ օղ- լան կեարվուր տէմիշ, սէն տէ տարըլմընը: Նէ տէյու տարըլտըն»: Պէն, «Էֆէնտիմ եա- լան սէօյլէյօր, պէն Քրիսթիան իքէն պանա կեարվուր տէյօր, պէն տէ ըաղի օլմատըմ», տէտիմ: Հօճա էֆ. «Օղլում, տարըլմա կեա- վուրսըն, կեարվուրսըն», տէտի: Պէն, «Հիչ աա- լա գապուլ էթմէմ, պէն պիր Ալլահա սէճտէ գըլարըմ վէ Քրիստիան իմ», տէտիմ: Հօճա էֆ. «Եա սէնին Քրիսթիան տէտիլին վագթ տա կեարվուր օլտուղուկու կէօսթէրի իսէմ, նէ՞ տէրսին, օ ղէման Իսլամ օլմուրմուսըն» տէտի: Պէն, «Էյէր պէնիմ տինիմին կեարվուր տինի օլտուղուկու կէօսթէրէպիլիւր իսէն կեարվուր տինինտէ պէն պիր կիւն պիլէ տուրմազ իս- թէմէմ, ամմա սէն տէ պէնիմ տինիմին կեա- վուր տինի օլմայըպ, Քրիսթիան տինի օլտու- ղուկու կէօրիւր իսէն, սէն տէ շիմտիտէն սօն- րա պիր Քրիսթիանա կեարվուր տէմէմէյէ վէ տէյէնլէրէ տէ տարըլմայա վատ էտէ՞րմսին», տէտիմ: Հօճա էֆ. «Էտէրիմ» տէտի:

Հօճա էֆ. տէտի, «Օղլում սանա սիւալ է- տիյօրում, Ալլահ գա՞չ տանէ տիր:»

Պէն՝ «Ալլահ պիր տանէ տիր», տէտիմ:

Հօճա, «Եա իքի տէյէն նէ՞ տիր:»

«Կեարվուր տըր:»

«Եա իւչ տէյէն:»

«Քեաֆիր տիր:»

«Փէք էյի սէօյլէտին: Պու սէնին պիր Ալ- լահ տէտիլին քիմ տիր:»

«Պէնիմ սէճտէ էթտիլիմ պու Ալլահ մէ- քէանտան միւնէղղէհ, տիւնեայը Եօգտան խալզ էտէն, հէր շէյէ գատիր, հէր Էէրտէ հաղըր, հէր շէյի կէօրիւր, հէր շէյի պիլիւր, պէնի խալզ էտէն վէ պէն էօլտիւքտէն սօնրա տախի պիր էպէտի հայաթ վէրէճէք օլան պիր Զաթ ը էքպէր տիր», տէտիմ: Հօճա էֆ. էլինի է- փիւպ պաշընա գօյարազ՝ «Էլհա՞մու Ուլլահ տօղրուսուկ, պէն տէ էօյլէ գապուլ էտէրիմ: Փէք էյի», տէտի: «Յիսուս քիմ տիր» տէյու սօրտու հօճա էֆէնտի:

*Պու միւսահէպէ Բահնիւմանըն 1914 Մարտ 20 վէ 14նիս Եօգտանուկու մէշր օլըմըշ օլուպ, պագը տօսթարըն քալէպի իւզէրիմէ պուրայա տէրն էտիլմիշ տիր:

Պէն, «Յիսուս տիւնեայր եարատան հէր չէյէ գատիր», վէ եօգարտա սայտըղմ կիպի սայտըմ:

Հօճա տէտի, «Պագ օղլու, պիր ազ էլվէլ սէն տէտին քի մէքեանտան միւնէզգէհ հէր չէյէ գատիր տիր, լաքին օ տուրսուն: Ալլահ Մով-սէսէ տէտի քի, պէնի կէօրէն ատէմ եաշամագ-սէն իսէ տիւնեատա եէմիշ, աճըզմըշ, տէօյիւլ-միւշ, թիւքրիւլմիւշ, խաշլանմըշ պիր զաթա Ալլահ տէյօրսուն: Պուենա տէլիւէր պիլէ ինան-մազ, ամմա նասըլ իսէ փափազլար սիզի զան-տըրըյօրլար: Պու նա՞սըլ օլապիլիւր: Քէնտինի կէօրէն պիր փէյղամպէր պիլէ եաշամագ օլան պիր Ալլահա չէօյլէ էտնա պիր սըֆաթ վէրմէք հազիզաթէն կիւնահ տըր: Սէն նա՞սըլ տէյօր-սուն: Ճէվապ վէր, եօգսա Իսլամ օլաճագսըն:»

Պէն իսէ, «Հօճա էֆէնտի սէն եանըլըյօր-սըն, պիզիմ սէճտէ էթտիլիմիզ օ Ալլահ հէր նէ գատար ազիմ վէ ազիզ, ճէմալընը կէօրէն պիր փէյղամպէր պիլէ եաշամագ իսէ տէ, օլ գա-տար տա ալչագ կէօնիւլլիւ տիր քի հաթթա պէնտէն տէ ալչագ կէօնիւլլիւ տիր» տէտիմ:

Հօճա էֆ. չէհրէսինի պօղուպ, «Նէ՞ տէ-յօրսուն, գուտուրտո՞ւն մը» տէտի:

Պէն, «Հօճա էֆ. Ալլահըն պէնտէն տէ սէն-տէն տէ ալչագ կէօնիւլլիւ օլտուղունու կէօս-թէրէ պիլիւրիմ», տէտիմ: Հօճա էֆ. «Սէօյլէ պազալըմ», տէտի:

Պէն տէտիմ քի, «Պիր ազիմ Ալլահը գա-պուլ էտիյօրուզ եա: Պու Ալլահ՝ պէնի կէօրիւր իսէն էօլիւրսիւն տէտիյի Մուսայա չէրիաթը վէ իէճէյի զէման անը քէնտի հուզուրունա չաղըր-տըղընտա Մուսա, «Պէն կիթմէմ, Ալլահ պէնիմ եանըմ կէլսին, տէ՞ր մի իտի:» Հօճա էֆէնտի «Խայըր», տէտի: «Տէմէք քի Ալլահըն կէօնիւլ-թէնէզգիւլ էտէր իմիշ: Տահասը վար, Իսրայէլ-տէ քէնտի հուզուրունուն կիտէճէյինէ, պիր պուլութ իչինտէ, կիճէ պիր աթէշ տիրէյի իչին-տէ քէնտի հուզուրունուն կիտէճէյինէ, պիր մէլէֆ կէօնտէրսէ մէլէք կէլմէ՞զ մի իտի, հալ պու քի Ալլահ քէնտիսի թէնէզգիւլ էթտի: Տահա զիյատէսի վար, Մուսա տաղտա չօպանլըզ է-տէր իքէն Ալլահ պիր չալը իչինտէ թէնէզգիւլ պուլուրտո՞ւ մու: Ազիմ Ալլահ փատիշահ սա-րայլարընտա գատիֆէ գանէփալար տիւքնտի տէ՞ մի պու չալըյա թէնէզգիւլ պուլուրտու: Պէն քէնտիմ պիր չալըյա կիրմէմ, տէմէք քի Ալլահ պէնտէն ալչագ կէօնիւլլիւ իմիշ: Պու չալըյա թէնէզգիւլ պուլուրտան, պու ազիմ, ա-

զիզ Զաթ, պիր տէ ինսանա թէնէզգիւլ պու-յուրմագ իսթէտի: Պու Զաթ տիքէնէ թէնէզ-գիւլ պուլուրուր ամմա պիր պիլէ կիւնահը օ-լան ինսանա թէնէզգիւլ պուլուրամագ: Օ տէ-միշ տիր քի, կէօֆտէն պագտըմ կիւնահը պիր պիլէ եօգ տըր, զիրա թօփրագտան խալզ օլտու: Պու տէֆա պիր փաք պաքիրէ պուլտու, պու-սա քէնտինէ մախսուս ըուհտան պիր թէն խալզ էթտի քի պիր տէ պու ըուհտան խալզ էթտիյի Յիսուս կէօրիւնսիւն վէ կէօրիւնտիւ» տէտիմ, «Հօճա էֆ. սէնճէ նա՞սըլ կէօրիւնիւր պու՝ ըուհտան օլան չու Մէսիհ սէնին եանընտա պիր չալըտան տա մը էնկին քի, Ալլահը չալը-տա կէօրմէք իսթէյօրսըն տա, պու ըուհ Ուլ-լահ օլան Մէսիհտէ կէօրմէք իսթէմէյօրսըն: Պու Մէսիհ սէնին եանընտա տաղ, պուլութ, աթէշ, հաթթա չալը գատար գըյմէթի եօ՞գ մը քի պու ազիմ Ալլահըն պիզէ Մէսիհտէ կէ-օրիւնտիւլիւնէ ինանմայօրսըն: Է՛հ, պէն պուենա ինանըրմ քի չալըտա սէօյլէյէն Ալլահ Մէսիհ-տէն տէ սէօյլէյէպիլիւր:»

Հօճա էֆ. տէտի, «Եա Հոգին Սուրբ տէտի-յինիզ քի՞մ տիր:»

Պէն, «Պու Մէսիհտէ պիզէ սէօյլէյէն պու Ալլահ պու տէֆա տա հէր գալպէ տէ կէլիւր վէ տէր քի Շուճու եափ, շուճու եափմա: Հօճա էֆ. պու սէս սանա տա սէօյլէ՞ր մի», տէտիմ Հօճա, «Էվլէթ սէօյլէր եա՞» տէտի:

Պէն, «Իշթէ օ սէս քիմի՞ն սէսի: Պիր մէ-լէքի՞ն մի, պիր փէյղամպէրի՞ն մի, եօգսա ա-զիմ Ալլահըն սէսի մի», տէտիմ: Հօճա էֆ. Ալլահըն սէսի տիր: Պէն, «Իշթէ սէնին Ալ-լահըն սէսի տէտիյինէ, պիզ՝ Հոգին Սուրբ տէ-րիզ: Հօճա էֆ. պու տա տօղրո՞ւ մը» տէտիմ Հօճա էֆ. «Տօղրու» տէտի: Պէն, «Հօճա էֆ. օյլէ իսէ, պէն կեալուր տէյիլ իմիշիմ», տէ-տիմ: Հօճա էֆ. «Կեալուր տէյիլսին, ամմա Քիթապ էօյլէ տէմէմիզի պուլուրուր: Փագաթ պէն տէմէմ», տէտի:

ԱՐԹԻՆ ՄԸՍՐԼԸԵԱՆ

Մարաշ

ՏՈՒՆՕՊՈՐԼԱՐ

Բուսիատա Տուխօպօրլար նամընտա զարիպ պիր տինի Փըրգա վար իտի քի ըուհ հիւքիւմէ-թի պուենարա թէատտի էթմէքտէ օլտըղը իչիւն ինկիլիզ հիւքիւմէթի 1889տա միւսաատէ էյլէ-տի քի անլէր Գանատայա հիճրէթ էյլէսինլէր:

Գանատա հիւքիւմէթի օնլարը Ալպէրթա վէ Սասգաչէվան էյալէթլէրինտէ իսքեան էյլէտի: Օլ վազթտան պէրու պոնլար օրատա հուրը պիր սուրէթտէ սաքին օլմագտա պուլունմուշլար տըր: Պու կիւնլէրտէ պոնլարըն արասընտա պիր բահաթսըզլըզ զահիր օլմաղա պաշլամըշ տըր: Պիր սիւրիւ սիւրիւ կէչիտ եափարագ նիւմայիչլէր եափըյօրլար, պիր տէ հիւքիւմէթ մէքթէպլէրինի եազմաղա մուսալլաթ օլմուշլար տըր: Պու կէչիտլէրի եազըն հէրարէթինտէ գալըն փալթօլարա պիւրիւնէրէք, դըշըն սօղուղընտա իսէ չըս չըպլազ օլարագ իճրա էտիյօրլար: Պու մէքթէպ պինալարընը եազմագտա մագսէտլէրի էվլատլարընըն օլ մէքթէպլէր տէ թալիմ ու թէրպիյէ օլմալարընը իսթէմէմէլէրի իմիշ: Պունլար սիւհա թաշըմաղը ճալզ սայմայօրլար, իմտի փօլիսլէր տէ քէնտիլէրի եանկըն թուլումպալարը իլէ տաղըտըյօրլար: Պունլար թալազ իշինի տէ գօլայա պինտիւմիշլէր, շէօյլէ քի, պիր ատէմին գարըսը չօճուզ կէթրմէգսէ ատէմին օնու պօշամաղա հազգը օլուր իմիշ: Էթ եէմէղլէր, նէպաթաթ իլէ կէչինիլէր: Հիւքիւմէթ էհալիտէն ալտըղը վէրկիյի հարպա գուլլանտըղը իշին հիւքիւմէթէ վէրկի վէրմէյօրլար: Պիր մահալլէտէ էվ իշլէրինի գարըլար սըրա իլէ կէօրմէյէ մէճպուր տըրլար: Պիր գարը հափթանըն իշինի պիթիւրտիքտէն սօնրա տիկէր պիր գարը անըն եէրինէ էվ իշլէրինի կէօրիւր վէ օլ պիր գարը սահրայա իշլէմէյէ կիտէր: Մահալլէնին ատէմլէրի էրքէք գարը պէօյիւք քիւշիւք պիրլիքտէ համամ էտիյօրլար: Պունլար Գանատայա հիճրէթ էտէլի հիշ թէրագըր էթմէմիշլէր: Բուսիատա նասըլ եաշարլար իտի իսէ, օրատա տա թամմ էօյլէ եաշարլար: Ղայէթ ճահիլ վէ միւթէասսըպ տըրլար:

ՎէժԱԹ

Կարապետ Միսիրեան, Այնթապլը Յարուլիւն էֆէնտի վէ Ովսաննա հանըմ Միսիրեանըն մախտումը, Սեպտ. 8տէ Ֆիլատէլֆիանըն Լանգընտա խաթախանէսինտէ, կէնճ եաշընտա վէֆաթ էթտի: Ծէնագէ խըղմէթի, Ֆիլատէլֆիա Հայ Ժողովական քիլիսէտէ իճրա էտիլտի: Օլ միւնասիպէթլէ Վերապատուելիլէր Յարտըմ եան, Յարուլիւնեան, վէ Միհրան էֆէնտի Պալեան իրատը քէլամ էյլէտիլէր: Վեր. Լեւոնեան տախի մէրհումըն թէրճէմէ ի հալընը վէ-

րիպ, անըն 30 սէնէ էվվէլ Այնթապտա տօղմուշ իտիլինի, տինտար վէ գատէ պիր ալլէնին էվլատը օլտուղընը, գապուլ էյլէտիլի Փամիլեա թալիմ վէ թէէսիրինի հըֆղ էյլէտիլինի պէյան էյլէմիշ, վէ անըն շախսիյէթինտէ կէօրիւլէն էվսաֆը հասանէլէր արասընտա, անըն հալիմ վէ լաթիֆ թապիաթընը, փաք սիյրէթինի, իշկիւզարըղընը, վէ սօն խաթալըղը գարֆընտա կէօսթէրմիշ օլտուղը աճաիպ թէհամմիւլ վէ սապըր, իշթիքեասըզլըզ վէ սիւքիւթիւլիւ, Ալլահա տօղրու կէօսթէրտիլի իմիտ վէ իթիմատը, վէ Գրիստոսա տօղրու կէօսթէրտիլի իման վէ թէսլիմիյէթի սէնա իլէ զիքը էթմիշ տիր: Օ արգատա զէվճէ իլէ իքի քիւշիւք գըզ էվլատ պրագմըշ տըր: Ուզուն սիւրէն խաթալըղը գարֆընտա մէրհումը միւթէէզզի գըլան մարագ թէմամ անլաշըմամըշ, Փագաթ պատ էլ մէվթ իճրա էտիլէն թէֆթիշ նէթիճէսի օլարագ գալպ իւզէրինտէ պէօյիւլէն պիր սըրտան վէֆաթ էթտիլի թէհազգուզ էթմիշ տիր:

Մ ՈՒՆԱՊԻՐ

ՄԱԼԻԻՄԱԹ ՓԱՐՉԱԼԱՐԸ

Նիւ Եօրքա եազըն ինթըրլէյք գառապասընտա պիր չիֆթճի եէրտէն ալթուն տօլու պիր տէսթի պուլմուշ տըր: Իշինտէ պիր եազը պուլունմուշ քի «Յիւրէք օնուն խաղինէսի օլաճագ տըր» սէօղլէրի վար: Չիֆթճի ալթունլարը քէնտինին օլմատըղը իշին գապուլ էթմէյօր վէ սահիպի տէ մալիւմ տէյիլ տիր:

Ամէրիգատա սէրվէթ վէ բիֆահըն իլէրի կիթալիլինի իսպաթ հալինտէ զիքը օլունտլօր քի կէչէն սէնէ պանգալարա գօնուլան փարա 28 պին միլիօն տօլար օլմուշ տըր: 1928տէ 18,500 միլիօն տօլարըզ սիկուրթա իշի օլմուշ տըր:

Բուսլար գըլմէթլի թասվիլլէրի վէ էսէրլէրի սաթմագ տէրտինտէ տիրլէր: Պէրլինտէ սաթար իքէն Բուս ասըլգատէլէր քէնտի մալլէրի տէյու տավա աշտըլար: Շիմտի Վիէննայա կէօթիւրիւյօրլար:

Պուտափէշթտէն Պուէնէս Այրէս արասընտա տախիլ թէլսիզ թէլէֆօն գօնուլտը վէ իքի պաշ վէքիլլէր գօնուշտըլար:

Պօսթօնտա Միս Բօպինսըն իսմինտէ պիր գըզ եիւզ եաշընտա հալա եաշար: Օրիորդ տէյօր քի էրքէքլէրտէն իքրահ էտէրիմ, նէ քիմսէ պանա էվլէնմէք թէքլիֆ էթտի, նէ տէ պէն քիմսէյէ թէքլիֆ էթտիմ»:

ՍԻՅԱՍԻ ՈՍՊԵՐԼԷՐ

Յրանսա պաշ վէքիլի Պրիան ժինէվտէ պէօ-
յիւք պիր թասավվուր տահա մէյտանէ աթտը .
հանի «Էվրօփանըն միւթթէֆիդ տէօվլէթլէրի»
թասավվուրը : Պու թէչէպպիւս պաշա չըգար
իսէ Էվրօփա տէօվլէթլէրի արալարընտաքի
կէօմրիւք մանիլէրինի գալտըրըպ իգթիսատի
պիր իթթիհատ եափաճագլար : Այնի զէմանտա
եօյնուլուգլար տախի գօյալաշաճագ տըր :
Պրիան մէճպուրի հաքէմ մէսէլէսինի տախի
օրթայա աթըպ Յրանսա միլլի մէճլիսինէ գա-
պուլ էթտրէճէյինի վատ էյլէտի : Պու եօլ իլէ
պիւթիւն Էվրօփա ատէթա պիր Ֆէտէրասիօնա
կիրմիշ կիպի պիր տէօվլէթ հալինէ կէլէճէք
տիր : Արալարընտա հէր նէ մէսէլէ օլտա պիլա
շարթ պիր մահքէմէյէ թէսլիմ էթմէյէ մէճպուր
օլաճագլար . կէօմրիւք հէփսինէ միւսավի օլա-
ճագ տըր : Պու մէսէլէլէր իլէ թահտիտ ի թէս-
լիհաթ տախի պաշա չըգար իսէ տիւնեա պիւս-
պիւթիւն պաշգա պիր հալ քէսպ էտէճէք , մու-
հարէպէ գալտըրալաճագ տըր : Չաթէն ինկիլթէր
րա իլէ Ամէրիգա արասընտ տօնանմա գուվլէ-
թինին թահտիտի մէսէլէսի հէման պիթմէք հա-
լինէ կէլմիշ տիր : Ամէրիգա սէֆիրի Տօըզ վէ
Մագտօնալտ միւքեալէմէսի պիր թարաֆտան
տա Լօնտրա վէ Ուօշինկթօն արասընտա միւքա-
քէրէ օ գատար եագլաշտըրըմըլ քի Մագտօ-
նալտ րէսմէն Ամէրիգայա կէլիյօր : Սեպտ . 28-
տէ Պէրանկարիա վափօրընտա քէնտիսի վէ գը-
ղը իշիւն եէր ալընմըլ տըր : Ուօշինկթօնտա սա
աթլար իլէ միւքաքէրէ տէվամ էտիյօր : Էնճամ
Ամէրիգա խարիճիյէ նաղըրը ալանէն պէյան-
նամէտէ պուլընուպ տօնանմա թահտիտի մէ-
սէլէսի հալլ օլունմագ իւղրէ օլտուղունու սէօյ-
լէտի : Պունա տէրհալ պէշ տէօվլէթլէր պիրլէ-
չէճէք տիր , Յրանսա , իթալիա վէ Ճափօն : Մէճ
պուրի հաքէմ ուսուլընը ինկիլթէրա , Յրան-
սա , իթալիա , Չէխօսլօվագիա , Պրաղիլ գապուլ
էտէճէքլէրինի պէյան էթմիշ տիրլէր : Կէլէճէք
մուհարէպէսին տէհչէթի ալէլիսուսուս քիմիա
մուհարէպէսի , եանի զէհրիլի զաղլար մէսէլէ-
սի տիւնեալը էօյլէ տէհչէթի տիւշիւրիւյօր քի
հարպըն էօնիւնիւ ալմաղա ճիտտի պիր զայրէթ
վար տըր : Պրիան ատէթա սուլհ մէլէյի կիպի
ալըլըշալըյօր վէ էյէր մուվաֆֆագ օլուր իսէ
իսի նէսլանէն նէսլէ գիք օլունաճագ տըր : Ուիլ
սընըն չալըշըպ մուվաֆֆագ օլաճատըղընը Պը-
րիան իթմամ էտէճէք տիր :

Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի թէքրար Րու-
սիայա միւրաճաթ էտիյօր քի միւքաքէրէյէ
պաշաարնլար : Պիր գաշ այ էվլէլ Փարիզ Րուս
սէֆիրի Լօնտրայա կիտիպ մէսէլէյի միւքաքէ-
րէ էյլէտի իտի , լաքին տէվամ էտէմէտի : Ին-
կիլիղլէր իսթէյօր քի Րուսլար՝ էվլէլա ինկիլ-
թէքրատա Պօլշէվիդ փրօփականտը եափմամա-
ղա թէէմինաթ վէրսինլէր վէ Ձար հիւքիւմէթի-
նին 1500 միլիօն տօլար պօրճընը , 900 միլիօն
էմլաք պէտէլինի վէ 500 միլիօն պաշգա պօրճ-
լարը գապուլ էթսինլէր , Րուսլար իսէ էվլէլա
ալաղայա կիրիպ րէսմէն թանըմագ վէ սօնրա
միւքաքէրէ թալէպ էտիյօրլար : Էվրօփա մէսէ-
լէլէրինտէ Րուսլարըն վէ Ամէրիգանըն տըշարը-
տա տուրմասը պէօյիւք մանի տիր :— Ինկիլիդ
մալիյէ նաղըրը Սնօտըն զալիպ օլարաղ ինկիլ-
թէքրայա տէօնտիւ վէ քէօյ էվլինտէ րահաթ է-
տիյօր : Սնօտըն «Պու մուվաֆֆագիյէթ իշիւն
գարըմա միննէթտար իմ» տէմիշ տիր : Միսիս
Սնօտըն գօճասընա հէմ քեաթիպ հալինտէ եար-
տըմ էտէր , հէմ թաամլարընը հաղըրլար , հէմ
տէ սիյասի զաթլար իլէ նաղիք մուամէլէ էտէ-
րէք տօսթլար գաղանըր վէ Սնօտընըն սէրթ
մուամէլէսինի թախֆիֆ էտէր իմիշ :— Պաղէս-
թին իղթիշաշը թէսքին օլտու կէօրիւնիւյօր :
Ինկիլիղլէր Րօյալ Սօվըրին զըրհըսընը վէ պա-
ղը թապուրլարը կէրի չաղըրըյօրլար : Լօնտրա-
տան եիւզ ատէտ եէնի փօլիս եօլլանըյօր : Սա-
ֆէտտէ ինկիլիդ Յրանսըզ մէմուրլարը գօնֆէ-
րանս էտիպ միւթթէֆիդ իշլէտիլէր , հուսուտ-
լար գափանմըլ տըր : Ինկիլիդ թէյյարէլէրի վէ
ասքէրի հէր թարաֆա եէթիշէպիլիյօր : Սապըզ
Ճիպրալթար հաքիմի երուսաղէմէ կիտիպ՝ մու
հաքէմէյէ պաշայօր : Արապլար իտտիա էտի-
յօրլար քի պիղիմ վաթանըմըլը Նէհուտի եուր-
տը եափմագ թէչէպպիւսիւ կէրի ալընմալը
տըր : Ինկիլիղլէր վէ Նէհուտիլէր իտտիա է-
տիյօր քի Պաղէսթինտէ Նէհուտի եուրտը օլ-
մասընըն քիմսէյէ զիյանը եօզ տըր վէ չիմտի-
քի 800 պին Արապ հիշ պիրի եէրինտէն գըմըլ-
տամայաճագ տըր : Պիլաքս օրասը տահա թէ-
րաղըր էտիպ իմար օլաճագ վէ Արապ տա միւս-
թէֆիտ օլաճագ տըր : Կիւճլիւք շուրատա տըր
քի Նէհուտի տահա աղըլը , տահա զէնկին վէ
միւթէչէպպիս տիր վէ չիմտիքի 182,000 Նէ-
հուտի պիր գաշ սէնէ սօնրա եարըմ միլիօն օ-
լուր իսէ պիւթիւն նուֆուզ Նէհուտի էլինէ կէ-
չէճէք տիր : Արապ նէ իմար էտէր , նէ տէ պրա-
ղըր քի պաշգասը կէլիպ իմար էթսին : Արապ-

լար Ամմանտա կիզլի մէճլիս եւփմըշլար տըր, Եհնուտիլէր իսէ օլան ճան վէ մալ զայաթը Ի-
չիւն թաղմինաթ խթէյօրլար վէ Եհնուտի կէօ-
նիւլլիւլէրինտէն իպարէթ պիր միւտաֆա-
թէշքիւլթը եափմազ թէքլիֆէ տիյօրլար: Պա-
ղէսթինէ Ամէրիգաւտան վէրիլէն իանէ պիր մի-
լիօն օլմուշ տըր: Ամէրիգալ Քրիսթիան քիլիսէ-
լէրի տախի իանէ ճէմինէ պաշլամըշ տըրլար:—
Ինկիլթէրրա հիւքիւմէթի շիմտիտէն 200 պին
թօնօ գատար զըրհլըլարը իշտէն չըգարմազա
գարար վէրմիշ տիր: Մագտօնալտ ալանէն պէ-
յան էտիյօր քի Ինկիլիզ Ֆրանսըզ իթթիֆազը
ըէմէն խիթամ պուլմուշ տըր վէ Ֆրանսըզլար
իլէ տախի Ինկիլթէրրա տօսթ գալանազ տըր:
— Թէյյարէ սիւրաթընտա պիրինճիլիյի Ինկի-
լիզ եիւզպաշը Օրլէպար գազանմըշ վէ Շնայտըր
միւքեաֆաթընը ալմըշ տըր: Օրլէպար սաաթ-
տա 357 միլ եօլ ալապիլմիշ տիր:— Մըսըրտա
Նիլ լըմաղը ճօշմուշ վէ Էփէյի թարլալարը
պասմըշ տըր: Գահիրէտէ ըրմազ գըյըսը էվլէ-
րին մալգէնի վէ Նուպիտա պիր չօզ արազի
սու իլէ տօլմուշ տըր:— Ինկիլթէրրա իլէ Ֆրան
սա արապընտա Մանշ պօղազը ալթընտան թու-
նէլ աշմազ իչիւն թալին օլունան գօմօսիւրն պիր
մանի օլմատըղընա տաիր րափօր վէրմիշ տիր:
Պու թունէլէ 150 միլիօն տօլար սարֆ օլանազ
տըր: Կէրէք Ինկիլթէրրա, Կէրէք Ֆրանսա թա-
րաֆընտա էօյլէ գափազլար եափլանազ քի
խթէյէն թարաֆ թունէլի սու իլէ տօլտուրուպ
կէշլիմէզ էտէճէք տիր:— Սիօնիսթլէրին մէրքէ
զի մէճլիսի աթիտէքի գարարլարը վէրմիշ տիր:
1. Ինկիլիզ հիւքիւմէթի շիմտիյէ գատար միւմ-
քին օլանը իճրա էյլէմիշ տիր: 3 Մէսէլէյի պէյն
էլ միլէլ հալէ գօյմազ խաթա տըր: 3 Արապ մէ-
սէլէսի իլէ հէր պիր Եհնուտի տիգաթլէ սաւլ-
րանմալը վէ Արապլար իլէ էյի ալազա սազլա-
մալը տըր: 4. Սիօնիսթլէր Պաղէսթինին էմնի-
յէթի իչիւն եարտըմա հազըր տըրլար: Պու սէ-
պէպտէն Եհնուտիլէրի օրայա զիյատէ հիճրէթ
էթտիւրէճէքլէր տիր: Սօնրատան ալընան խա-
պէրլէրէ կէօրէ Գալիլիա թարաֆընտա պէօյիւք
պիր Արապ հիւճմիւ օլմուշ վէ Արապլարտան
24 Գմազթուլ վէ պիր չօզ եարալը վար տըր: Ին-
կիլիզ ասքէրլէրի միւտաֆաա էթմիշ տիրլէր:

Իթալիա պաշ վէքիլի Մուսօլինի շիմտիյէ
գատար սէքիզ նէգարէթի իւզէրինտէ թաշըյօր
իտի: Եանի տախիլիյէ, խարիճիյէ, հարպիյէ,
պահրիյէ վէ զայրի հում նազըր քէնտիսի խտի:
Պու տէֆա պու նէգարէթլէրտէն եէտիսինի պաշ

գալարա վէրիպ՝ քէնտիսինտէ պիր նէգարէթ
ալը գօյմուշ տըր: Պու միւնասէպէթլէ պիր
նուլթզ իրատ էտիպ՝ Ֆաշիսթ իտարէնին իճրա-
աթլարընը թարիֆ էյլէմիշ տիր: Պու ասր էվ-
վէլէի Ֆրանսանըն մօթօսը շիմտի իֆլաս էյլէ-
միշ վէ «հիւրըրիյէթ, պիրատէրլիք, մուսաւաթ»
եէրինէ «Գանուն, իթաաթ վէ ատաւէթ» կէշմէ-
լի տիր տէյօր: Վաթիպան իլէ օլան ուֆազ
Փարզլարըն էհէմմիյէթի օլմատըղընը պէյան
էտիյօր: Տիկէր թարաֆտան Փափա հազըրէթլէ-
րի օն պին կէնճ Գաթօլիքլէրէ իրատ էյլէտիլի
նուլթզընտա Մուսօլինիին փափա վէ գարտի-
նալլար արգասընտա 9 պին խաֆիյէ կէզտիւրտի-
յինի զիքը էտիպ՝ պիզ պունա մէմնուն օլմալը
իզ, չիւնքի Մուսօլինի գօրգաճազ պիր շէյ օլ-
մատըղընը կէօրէճէք վէ պիղիմ իչիւն շէհիտ-
լիք օլանազ տըր տէյօր:— Սապըզ Աֆղան փա-
տիչահը Ամանուլլահ վէ սուլթանը Սիւրէյյա
իթալիայա ֆիրար էթտիլէր իտի: Պազը զազէ-
թալարըն եազտըղընա կէօրէ Ամանուլլահ վէ
գարըսը Գաթօլիքլիյի գապուլ էթմիշլէր վէ պիր
գարտիւնալ էլիլլէ վաֆթիլ օլմուշ տըրլար:

Րուս հիւքիւմէթի Նիժնի Նովկօրօտա նու
մունէ պիր շէհը եափմազա գարար վէրմիշ Ի-
տի. պու իմթիյազը Ամէրիգանըն Գլիվլէնտ շէհ
րինտէ Օսթին Գուժիանիտըր գազանմըշ տըր,
քի թամ Ամէրիգա շէհրլէրի կիպի եափմազա,
օրատա սէնէվի 500 պին օթօմօպիլ եափլանազ
տըր: Հիւքիւմէթ շէհրին եափլանազ իչիւն 40
միլիօն տօլար սարֆ էտէճէք տիր: Րուս հիւ-
քիւմէթի Չինտէ օլան Րուսլարա գարը իճրա
օլունան վահշիլիքլէրի նէշը էտիյօր: Րուսիա-
տա Կիրակի լազլ օլմուշ տըր: Մէմուրլար վէ
էսնաֆ նէօվպէթ իլէ հաֆթանըն պիր կիւնիւնիւ
րահաթ էտէճէք տիրլէր:

Չինտէ իւշ կիւն շէտիտ մուհարէպէտէն սօն
րա պիր թաթիլ պաշլամըշ տըր: Հուտուտա
Փօկրանիզնայա շէհրի՝ Րուս թէյյարէ պօմպա-
լարը իլէ քիւլէ թահվիլ օլմուշ տըր: Էհալի շէ-
մալտան ճէնուպա տօղրու գաշըյօրլար: Րուս
լար Մուլին տէնիլէն մահալա հիւճմ էտիյօր-
լար, օրատա քէօմիւր մատէնի վար իմիշ վէ
Մանչուրիա շիմտըֆէրի օրտան քէօմիւր ալը-
յօր: Շիմտի շիմտըֆէրի իշլէմէզ հալտէ տիր վէ
չօզ զիյան էտիյօր: Չին հիւքիւմէթի էվրօֆա
տէօվլէթլէրինէ միւրաճաաթ էյլէտի քի իմթի-
յազլարը լազլ էյլէսին: Հիւշ պիրինտէն ճէվապ
ալմատըղը իչիւն ճէմիյէթ ի Ագվամտան շէքիւ-
մէք թէհտիտ էտիյօր:

Թիւրքիստան վերելէն պիւր բաւորա կէօրէ չարգի վիլայէթէր խարապա հալտէ տիր վէ հիւքիւմէթ օրաւարը իմար իշիւն հիշ պիւր թէ- չէպպիւստէ պուլունմայօր: Վազթըլա 260 պին սէքէնէսի օլան Վան վիլայէթինտէ շիմտի 38 պին առէմ վար իմիշ: Շէհրտէ Թիւրք իսմի ի- լէ 23 Հայ վար իմիշ, Ճի գուլուսմու, Չսի տէօք- մէճի, Յիւ գօնտուրաճը, պիւրի սաաթճը, Չսի թէրզի իմիշ: Էթրաֆտա 68 Հայ վար քի գարը հրքէք 36սը Թիւրք իլէ էվլի տիրէր: Մուշ պիւսպիւթիւն իարապ հալտէ իմիշ: Օրատա 28 գարը, 13 հրքէք, 41 Հայ վար իմիշ, 130 որ- րուհիլէր հարէմլէրտէ իմիշլէր: Պիթլիստէ թէք միլ վիլայէթտէ 28 պին նուֆուս վար տըր: 28 գատըն, 13 հրքէք հայ վար վէ 170 որրուհիլէր հարէմտէ իմիշլէր:— Սթամպուլտա տէնիլտէ պանհօ էտէնլէրտէն տախի վէրկի ալընաճապ տըր:— Թիւրքլէր Հօլանտատան պիւր չօգ միւ- հիմմաթ ր հարպիյէ ալըյօրլար: Պու սէպէպ- տէն Վէնիդէլօս ձէմիլէթ ի Ագվամա միւրաճա- աթ էտիպ՝ թալէպ էտիյօր քի պուսու տուր- տուրսուսլար, շիւնքի Եոնանիսթան տախի պիւր չօգ մասրաֆ էթմէյէ վէ թէսլիհաթը ար- թըրմաղա մէճպուր օլույօր:— Թիւրքիայա 2000 գատար կաղը մաքինասը կէօթիւրիւմիւշ տիւր վէ Թիւրք գըղլարը եէնի կաղըլար իլէ իշ կէօրմէքտէ տիրէր: Արապճա կաղըլար թայփ- րայթըր իլէ կաղըլամաղլար:— Թիւրք հիւքիւ- մէթի Սթանպուլտա Եէհուտիլէրտէն սինաղօղ էմլաք վէրկիսի իշիւն 15,000 տօլար իսթէյօր վէ մալլէրի գապթ էտէճէյինի թէհտիտ էտիյօր:— Թիւրքլէր մէճպուր էտիյօր քի հէր պանգատա վէ թիճարէթ եէրլէրինտէ մէմուրլարըն ճիւմ- լէսի Թիւրք օլմալը տըրլար: Շիմտի փէք ու- ֆապ պիւր նիսպէթտէ իմիշ:— Ազղակ զաղէթա- սը աթիտէքի մալիւմաթը նէշը էտիյօր: Պօքան աշիւրէթի րէիսի Րէսուլ աղա 500 միւսէլլահ ա- տէմլէրի իլէ Թիւրքլէրէ գարշը իսեան էյլէմիշ տիր: Թիւրքլէր 20 պինլիք պիւր գուվլէթ եօլ- լամըլար: Պօթան Քիւրտլէրի պիւր տէրէնին ի- քի թարաֆընտա մէվգի թութմուշլար վէ աս- քէր տէրէյէ կիրէր կերմէգ պին թանէսինի թէ- լէֆ էյլէմիշլէր, պապիսի գաշմըշ տըր: Րէսուլ աղանըն գուվլէթլէրի կիւն կիւնէ իլէրիլէյօր վէ Հէքեարի Սէրայ վէ Մուշ Քիւրտլէրի իլէ պիւրլէշլէրի իսէ ումուսի պիւր իսեան օլաճապ տըր: Կէնճի Բիգտէ վիլայէթինտէ տախի իս- եան վար տըր, օրատա Համտի պէյ 400 քիշի իլէ Թիւրք ասքէրլէրինէ հիւճմ էտիպ՝ թէլէֆ

էյլէմիշ տիր: Տիյարպէքիւտէն իքի ալայ աս- քէր կիւթմիշ իսէ տէ Քիւրտլէրին վէրտիյի թէ- լէֆաթա տայանամայըպ Տիյարպէքիէ գաշ- մըշլար տըր: Պու իքի հէվալիտէ հարպ տէվամ էտիյօր:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԽԱՊԵՐԼԷՐ

Պու սէնէ Հայաստանտաքի մէքթէպլէրին սայըսը աթիտէքիլէր տիր: Երեւանտա 151 իպ- թիտաի, Լէնինականտա 178, Էջմիածինտէ 102, Լօռիտէ 113, Նոր Պայազիտտէ 70, Տիլիճանտա 68, Չանգեղուրտա 98, Գարալազեաղտա 45, Մեղրիտէ 21: Պու ճիւմլէ եէրլէրտէ 7 սէնէլիք մէքթէպլէր աշմադ գարար վէրիւմիշ տիր: Պէօյ լէճէ 877 իպթիտաի, 53 զըրաաթ վէ 7 սէնէլիք մէքթէպլ օլաճապ տըր: 1921տէ Հայաստանտա Թիւրքիստան կէլէն 200 պին գաղթականլար վար իմիշ: 1929ա գատար 86,000 գաղթականաւ արաղի վէրիւմիշ վէ 822 էվ կափըլմըշ, 1926տա 47,000 մուհաճիւր տահա կէշմիշ: 1922-28է գա- տար 17,000 մուհաճիւր տահա կէլմիշ, վէ պուս- լարա պիւր իւշ րուպ միլիօն րուպլի թախսիս օլունմուշ տըր:— Միւրիս հիւքիւմէթի իլան էտիյօր քի հիւքիւմէթին իգնի վէ Ֆրանսըզ գօ- միսէրինին թաստըզը օլմայարադ քիմսէ Միւ- րիայա հիճրէթ էտէմէյէճէք տիր:— Լօս Անկէ- լէստէ Բարեգործականըն գաշտահանդէսի Սի- գամօր Կրօվ փարքտա իճրա օլունմուշ տըր: Խուսուսի տալէթ իւզէրինէ շէհրին պէլէտիյէ րէիսի հաղըր պուլունուպ՝ նութգ էյլէմիշ վէ հաղըրուսն թարաֆընտան ալըշլանմըշ տըր: Պու միւսնասիպլէթլէ Վեր. Կ. ֆափազեան Ֆրէզ- նօտան տալէթ օլունմուշ վէ էվլէլա ինկիլիզճէ էյի Ամէրիկա սիթիզընը օլմադ իշիւն էյի Հայ օլմադ լաղըմ իտիյի մատտէսի իւզէրինէ սէօյ- լէյիպ՝ սօնրա Հայճա լիսանտա նութգ էյլէմիշ վէ ճիւմլէ թարաֆընտան ալըշլանմըշ տըր: Օր. ֆափազեան քէմանը չալարադ, Օր. էթտէ- հէրեան «Նոր Օրօր» թէրէնիւմ էյլէմիշ տիր: — Տօղթ. Նանսէն Հայլարա օլան գըթալ վէ գուլուսլարը թարիֆ էտէն պիւր պէնտինտէ 1915 Սեպտ. 11տէ Թալաաթ թարաֆընտան չէքիլէն աթիտէքի կիլլի պիւր թէլըրաֆը նէշը էտիյօր: «Սիլէ մալիւմ օլսուսն քի խուսուսի գօմիթէնին էմրի իլէ հիւքիւմէթ գարար էթմիշ տիր քի ճիւմլէ էրմէնիլէր իմհա էտիլսինլէր: Պու էմ- րէ իթաաթ էթմէյէնլէր հիւքիւմէթին տիւշմէնի սայըլտաղլար: Գատընլար, չօճուղլար վէ

գուլվիթսիզներ իսթիսնա օլմայաճազ: Իմհա էթմէք վասըթալարը նէ գատար տա զալիմանէ կէօրիւլէր վիճտան վէ հիսսիյաթա էհէմմիյէթ վէրմէյէրէք պիր տէֆատան թէմիզէնմէլի վէ պիթիթիլմէլի տիրէր: Տախիլիյէ նազըրը Թալաաթ»:- Հայաստանտա պու սէնէ եէնի ինչաաթլար իչիւն պիր պուչուզ միլիօն տօլար թախիս օլունմուշ տըր: 40 պին բուպլի թալէպէյէ էվ եափըլմազ իչիւն սարֆ օլունմաճազ տըր: 600 պին բուպլի երեւանտա թրազօմա խասթախանէսինէ, Լէնինկաան Ֆապրիզալարընա վէ Ստեփանաւանտա զրաաթ մէքթէպինէ սարֆ օլաճազ, Թիւրքէր իչիւն տախի եէնի մէքթէպլէր աչըլաճազ տըր: Երուսաղէմ Սր. Յակոբ Վանքընըն պօրճը 30 պին լիրա օլմուշ տըր: Պու պօրճ եէնի ինչաաթլար, Կարկուր տալաաը վէ գէլգէլէ զիյանը իչիւն օլմուշ տըր: Գահիրէնին Հայ Աւետ. քիլիսէսինին չօպանը վեր. Համբարձումեան վէ Սէլանիկին Հայ Աւետարանական քիլիսէնին չօպանը վեր. Վ. Երանեան Օպըրլին իլմ ի իլահի մէքթէպլինտէ պիր սէնէ թահսիլ իչիւն Մ. Ամէրիկայայ կէլմիշէր տիր:

(Նիւրըզ) 1, Միհրան Կէյիկեան (Պօթօն) 1, Ա. Յ. Ներսէսեան (Լօս Անկէլէս) 1, Տիկ. Ադնիւ Վարպետեան (Տիթրօյթ) 1, Ն. Գումրուեան (Պրայթըն) 1, Սիւլէհեան պիրատէրէր 1, Տիկ. Քնարիկ Քէշիշեան (Պրուքլին) 1:

ՃԱՐԳԻԸ ՄԱԳՍԷՏԼԵՐԻ ԻԱՆԷ ԷՏԵՆԼԵՐ

Մամէլթէյն. — Մ. Պօյաճեան (Փէթըրսըն) 4, Տիկ. Երանիկ Ազըլլեան (Ալպանի) 10, Իսկէնտէր Քիւփէլեան (Պուէնօս Այրէս) 10:

Եւթի Եւմիլի. — Մ. Պօյաճեան (Փէթըրսըն) 4:

Ամալար Մէքթէպի. — Տիկ. Զապէլ Հասէսեան (Ուէյվըրլի) 5:

ԱՐԱՆԸԼԸՅՅՐ

Տիկին Մարիամ Պէրթիզլիեան քէնտի պիրատէրի Նշան Մէրճանեանը արայօր: Անըն էտրէսինի պիլէնէր եա Բահնիւմայա եա տուաթիտէքի էտրէսէ պիլտիթսինէր. —

Rev. A. Shirajian, P. O. Box 248, Aleppo, Syria

ՐԱՀՆԻԻՄԱՅԱ ԻԱՆԷ ԷՏԵՆԼԵՐ

Փաստաւորնատան

Մր. Կէրթմէնեան \$150, Մր. Յ. Փիլիպոսեան 150, Վեր. Ս. Տէվիրեան 50, Մր. Ճ. Ս. Քէշիշեան 50:

Պունտան մատա Մր. Ստեփան Սալըսեան հիմմէթիլէ փաստաւորնատան ապօնէ եազըլանլարըն վէ տօսթլարը իչիւն ապօնէ եազըլանլարըն ատէտի 30ը միլթէճալիզ օլմուշ տըր:

Փաստաւորնատաքի տօսթլարա պու հիմմէթլէրինտէն տօլայը Բահնիւմա պէյանը թէշէքքիւր էտէր:

Թէլֆէեան պիրատէրէր (Նիւ Եօրք) \$100, Մր. Ս. Փիլիպոսեան (Աթլանթա) 50, Տիկ. Յ. Ճիւնիշեան (Մաունթ Վէրնըն) 10, Մր. Գարրիէլ Սիվասի (Ալպանի) 20:

ԵՐՍ 1ՏԷՆ ՍԵՊՏ. 1ԷՏԷՔ ՐԱՀՆԻԻՄԱ ԻՀՏԱ ԷՏԵՆԼԵՐ

Աւետարանչական 50 նուախէ, Երջանիկ Աւարոնեան (Փաստաւորնա) 1, Յ. Յ. Սարաճեան

Մ Ի Ի Ն Տ Ե Ր Ի Հ Ա Թ

ՊԵՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

Նի՞չիւն Քիթապը Մուգատտէսին իլիալ Ե իլաիի Օլտըրընա ինանըրըմ

Աւետարանչականըն Գարտուարը

ՐՈՒՀԱՆԻ ՀԱՅԱԹ

«Ֆուգարայա իննիլ Վազ Օլունուր»

Մուհաթիր Գարտաշլարըմըզըմ Մէսէլէլէրի Գալալա

ՄՈՒԽԱՊԵՐԱԹ

Օն Կիւն Պէյիկիլ

ՏՕԳԹ. Ա. ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ

Շարգը Գարիպէ Սէյեհաթ

ՎԵՐ. Ս. ՏԷՎԻՐԵԱՆ

ՍԸՀՀԻՅԷ ԳԸՍՄԸ

Սուալլարա ձէվապ ՏՕԳ. Ա. ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ

ՄԻԻԹԷՆԷՎԻ

Պիր Միւսահէպէ ԱՐԹԻՆ ՄԸՍՐԸԵԱՆ

Տուլսուլար

Վէֆաթ

ՄՈՒԽԱՊԵՐ

Մալիւմաթ Փարչալարը

ՍԻՅԱՍԻ ԽԱՊԵՐԼԷՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԽԱՊԵՐԼԷՐ